

www.limburg.nl

Kernrapport Natura2000-plan 2020-2026
definitief

Noorbeemden & Hoogbos (161)

---

december 2020

---

provincie limburg

Colofon

Voor u ligt het ontwerp-Kernrapport van het Natura 2000-plan Noorbeemden & Hoogbos. Het uitgebreide hoofdrapport is een omvangrijk document met analyses, onderbouwingen en uitwerkingen die leidend zijn bij juridische en detailvraagstukken. Dit compacte kernrapport geeft alleen de kernpunten uit het hoofdrapport weer, zonder details, uitgebreide analyses en onderbouwingen. Voor gedetailleerde informatie verwijzen we u graag naar het Natura 2000-plan Noorbeemden & Hoogbos.

Datum:

December 2020

Opgesteld door:

Provincie Limburg

Foto voorblad:

J. Veldman, Provincie Limburg

Inhoudsopgave

Voorwoord	5
1. Inleiding	8
1.1. Waarom een Natura 2000-plan?.....	8
1.2. Korte karakteristiek van het gebied.....	10
2. Binnen welke kaders moet dit plan passen?	11
2.1. Europees natuurbeleid.....	11
2.2. Nationaal natuurbeleid.....	11
2.3. Provinciaal natuurbeleid.....	12
2.4. Samenhang met stikstofaanpak en andere provinciale beleidontwikkelingen.....	13
2.5. Waterbeleid.....	14
2.6. Gemeentelijk beleid.....	14
3. Ecologische analyse	15
3.1. Hoe ziet het gebied er nu uit?	15
3.1.1. Kalktufbronnen.....	15
3.1.2. Eiken-Haagbeukenbossen (heuvelland).....	16
3.1.3. Vochtige alluviale bossen.....	16
3.1.4. Vliegend hert.....	17
3.2. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?	17
3.3. Waar lopen we nog tegen aan?	17
4. Welke resultaten realiseren we?	19
4.1. Dit verwacht Natura 2000 van ons.....	19
4.2. Waar zien we kansen in Noorbeemden & Hoogbos en hoe kunnen we die benutten?	19
4.2.1. Kansen voor Kalktufbronnen.....	19
4.2.2. Kansen voor Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland).....	20
4.2.3. Kansen voor Vochtige alluviale bossen.....	20
4.2.4. Kansen voor het Vliegend hert.....	20
4.3. Welke toekomstbeeld willen we bereiken?	20
4.4. Invulling van de natuurdoelen.....	21
5. Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?	22
5.1. Instandhoudingsmaatregelen.....	22
5.1.1. Maatregelen Kalktufbronnen.....	23
5.1.2. Maatregelen Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland).....	24
5.1.3. Maatregelen Vochtige alluviale bossen.....	24
5.1.4. Maatregelen Vliegend hert.....	25
5.2. Monitoringsmaatregelen.....	26
5.3. Handhavingsmaatregelen.....	26
5.4. Welke gevolgen hebben de maatregelen voor de omgeving?.....	26
6. Financiering en subsidieregelingen	28
6.1. Budgettering.....	28
6.2. Uitvoering.....	28
6.3. Schade.....	29
7. Toetsing huidig gebruik	30
7.1. Inleiding en juridisch kader.....	30

7.2.	Inventarisatie en selectie huidig gebruik	30
7.3.	Toetsingsmethodiek	31
7.4.	Categorieën.....	32
7.5.	Toetsing huidig gebruik	33
Bijlagen		36
	Bijlage 1 –Toponiemenkaart.....	36
	Bijlage 2 - Habitattypenkaart	37
	Bijlage 3 - Leefgebied Vliegend hert	39
	Bijlage 4 - Maatregelenkaart.....	40
	Bijlage 5 - Overige maatregelen	46

Voorwoord

Limburg heeft een gevarieerde en rijke natuur. Dat is niet alleen van grote biologische en landschappelijke waarde maar zeer zeker ook van economische waarde. Denk maar aan de stroom recreanten en toeristen, die ook geld in het laatje brengen. Ook daarom koesteren we die natuur. Voorop staan de 24 gebieden in onze provincie die binnen Europa deel uit maken van de zogeheten Natura 2000-gebieden. Dit is het netwerk van beschermde natuurgebieden in de EU om wilde planten en dieren te laten gedijen. Maar het zijn zeker ook dé gebieden, die de mens graag opzoekt. Om rust en stilte te ontdekken of om de flora en de fauna te bestuderen. Onze ambitie is om die rijkdom aan natuur te behouden en het beheer er van te verbeteren.

Reden waarom ik erg blij ben dit Natura 2000-plan voor het gebied Noorbeemden & Hoogbos te presenteren. Hierin staan concrete maatregelen die we gaan nemen. Want er moet wel iets gebeuren. De Noorbeemden & Hoogbos is gelegen in het uiterste puntje van Zuid-Limburg, in de gemeente Eijsden- Margraten tussen de dorpskernen van Noorbeek en Mheer en de Belgische grens (Voerstreek). Het gebied Noorbeemden & Hoogbos is een van de beste bewaarde cultuurlandschappen met bijzondere natuurwaarden.

In de Noorbeemden ontspringen meer dan twintig bronnen, waar kwelwater uittreedt dat afstroomt naar de Noor. In een aantal van deze bronnetjes vindt kalktufvorming plaats. In het beekdal van de Noor liggen kleinschalige landbouwgronden en komen natte en droge bossen voor zoals Elzen-essenbossen en Eiken-haagbeukenbossen.

Ook in het Hoogbos komt plaatselijk Eiken-haagbeukenbos voor, dat doorloopt naar het Belgische deel van het gebied. Het Hoogbos is doorsneden met beboste holle wegen en heeft uitlopers in een aantal grubben met kalkrijke graslandjes op de helling.

De totstandkoming van dit Natura 2000-plan is mede te danken aan de overleggen met de gemeente Eijsden-Margraten, Waterschap Limburg en de Vereniging Natuurmonumenten. Ik wil de betrokken partijen bedanken voor hun constructieve inbreng. Dit heeft uiteindelijk geleid tot een breed gedragen Natura 2000-plan Noorbeemden & Hoogbos.

De Noorbeemden & Hoogbos als natuurgebied verdient het om qua flora en fauna op kwalitatief goed niveau te houden en waar nodig te brengen. Een duurzame bescherming is gewoon nodig. Dit plan gaat daar voor zorgen.

Carla Brugman-Rustenburg
Gedeputeerde Natuur in de Provincie Limburg

Samenvatting

Inleiding

In 2003 is Noorbeemden en een deel van het Hoogbos vanwege haar unieke karakter aangemeld als Natura 2000-gebied. Het deelgebied Hoogbos is bij de aanwijzing in 2006 uitgebreid met circa 20 hectare. In 2013 is het Aanwijzingsbesluit voor het gebied Noorbeemden & Hoogbos definitief vastgesteld. Dat betekent dat het gebied van internationaal belang is en dus op provinciaal, landelijk en Europees niveau bescherming verdient. De provincie is verplicht om een Natura 2000-plan op te stellen waarin is beschreven hoe het gebied wordt beschermd. Dit Natura 2000-plan heeft een looptijd van 6 jaar. In dit kernrapport worden de hoofdzaken van het Natura 2000-plan Noorbeemden & Hoogbos beschreven.

Beschrijving van het gebied

Noorbeemden & Hoogbos is gelegen in het uiterste puntje van Zuid-Limburg. Deze gebieden bevinden zich tussen de dorpskernen van Noorbeek en Mheer en de Belgische grens (Voerstreek). In de Noorbeemden ontspringen meer dan twintig bronnen, waar kwelwater uittreedt. Dit kwelwater vindt via oppervlakkige afstroming een weg naar de Noor. De Noor stroomt zuidwestelijk naar België en voorbij de grens in de Voer uitmondt. In een aantal van deze bronnetjes vindt kalktufvorming plaats. In het beekdal van de Noor komen natte en droge bosgemeenschappen voor zoals Elzen-essenbossen en Eiken-haagbeukenbossen. Tussen de bossen liggen kleinschalige landbouwgronden waaronder natte hooilanden.

Ook in het Hoogbos komt plaatselijk Eiken-haagbeukenbos voor, dat doorloopt naar het Belgische deel van het gebied. Het Hoogbos is doorsneden met beboste holle wegen en heeft uitlopers in een aantal grubben met kalkrijke graslandjes op de helling. Het gebied Noorbeemden & Hoogbos is een van de beste bewaarde cultuurlandschappen met bijzondere natuurwaarden in Zuid-Limburg en de aangrenzende Voerstreek.

De belangrijkste doelen voor het gebied

In dit Aanwijzingsbesluit zijn voor een aantal habitattypen en habitatsoorten instandhoudingsdoelstellingen opgenomen. Deze instandhoudingsdoelstellingen hebben betrekking op onderstaande habitattypen en –soorten:

- Kalktufbronnen met tufsteenformatie (H7220)*
Doelstelling: Behoud van oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Eiken-Haagbeukenbossen, heuvelland subtype B (H9160)
Doelstelling: Uitbreiding oppervlakte en verbetering kwaliteit.
- Vochtige alluviale bossen; beekbegeleidende bossen, subtype C (H91E0)*
Doelstelling: Behoud van de oppervlakte en verbetering van de kwaliteit.
- Vliegend Hert (H1083)
Doelstelling: Behoud van de omvang en kwaliteit van het leefgebied voor het behoud van de populatie. De prioritaire habitattypen zijn aangegeven met *. De prioritaire status houdt in dat voor deze habitattypen een bijzondere verantwoordelijkheid geldt, omdat een belangrijk deel van het verspreidingsgebied in dit Natura 2000-gebied ligt.

Hoe gaan we dit doen?

Het Natura 2000-maatregelenpakket omhelst een aantal PAS-maatregelen en natuurmaatregelen die voortvloeien uit de PAS-gebiedsanalyse voor het gebied Noorbeemden & Hoogbos. Daarnaast spreekt het Natura 2000-plan zich uit over aanvullende, nitraat- en verdroging gerelateerde maatregelen. Ook gaat het Natura 2000-plan in op maatregelen op het gebied van monitoring en ten behoeve van

ecologische uitbreidingsdoelen (binnen de begrenzings van het gebied). De totale kosten zijn geraamd op € 3.239.000

Het streefbeeld

Voor de realisatie van de instandhoudingsdoelstellingen in Noorbeemden & Hoogbos spelen een aantal specifieke knelpunten een belangrijke rol. Naast de hoge stikstofdepositie vormt nitraatbelasting vanuit het grondwater een probleem voor de kwaliteit van habitattypen. Daarnaast hebben de aangewezen habitattypen last van een eroderende bodem van de Noor waardoor deze zich steeds dieper insnijdt met verdroging van de aanliggende habitattypen tot gevolg. Tot slot vormt runoff van sediment met meststoffen vanaf de plateaus in de habitattypen een knelpunt. Het oplossen van deze problemen dragen in belangrijke mate tot het realiseren van een goed functionerend systeem. Voor de uitwerking van de visie en de bovenstaande instandhoudingsdoelstellingen is een analyse van de kansen en knelpunten voor het Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos uitgevoerd.

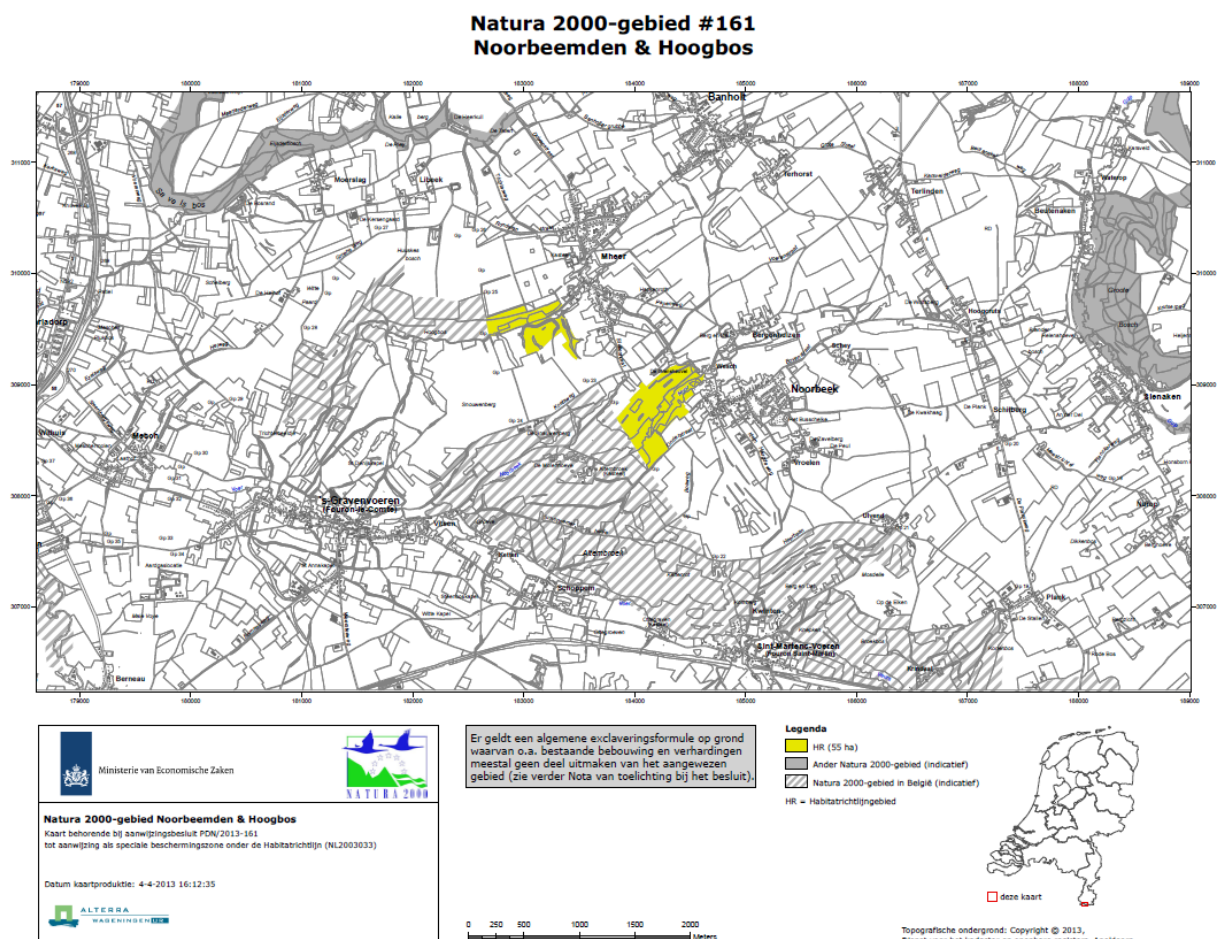

1. Inleiding

1.1. Waarom een Natura 2000-plan?

Het Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos is gelegen in het uiterste puntje van Zuid-Limburg (zie figuur 1.1, 1.2 en bijlage 1). Deze gebieden met een totaal oppervlakte van circa 55 hectare bevinden zich tussen de dorpskernen van Noorbeek en Mheer en de Belgische grens (Voerstreek). In de Noorbeemden ontspringen meer dan twintig bronnen, waar kwelwater uittreedt en wegstroomt naar de Noor. In een aantal van deze bronnetjes vindt kalktufvorming plaats. In het beekdal van de Noor komen natte en droge bosgemeenschappen voor zoals Elzen-essenbossen en Eiken-haagbeukenbossen. Ook in het Hoogbos komt plaatselijk Eiken-haagbeukenbos voor, dat doorloopt naar het Belgische deel van het gebied. Het Hoogbos is doorsneden met beboste holle wegen en heeft uitlopers in een aantal grubben met kalkrijke graslandjes op de helling. Het gebied Noorbeemden & Hoogbos is een van de beste bewaarde cultuurlandschappen met bijzondere natuurwaarden in Zuid-Limburg en de aangrenzende Voerstreek.

Figuur 1.1 Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos

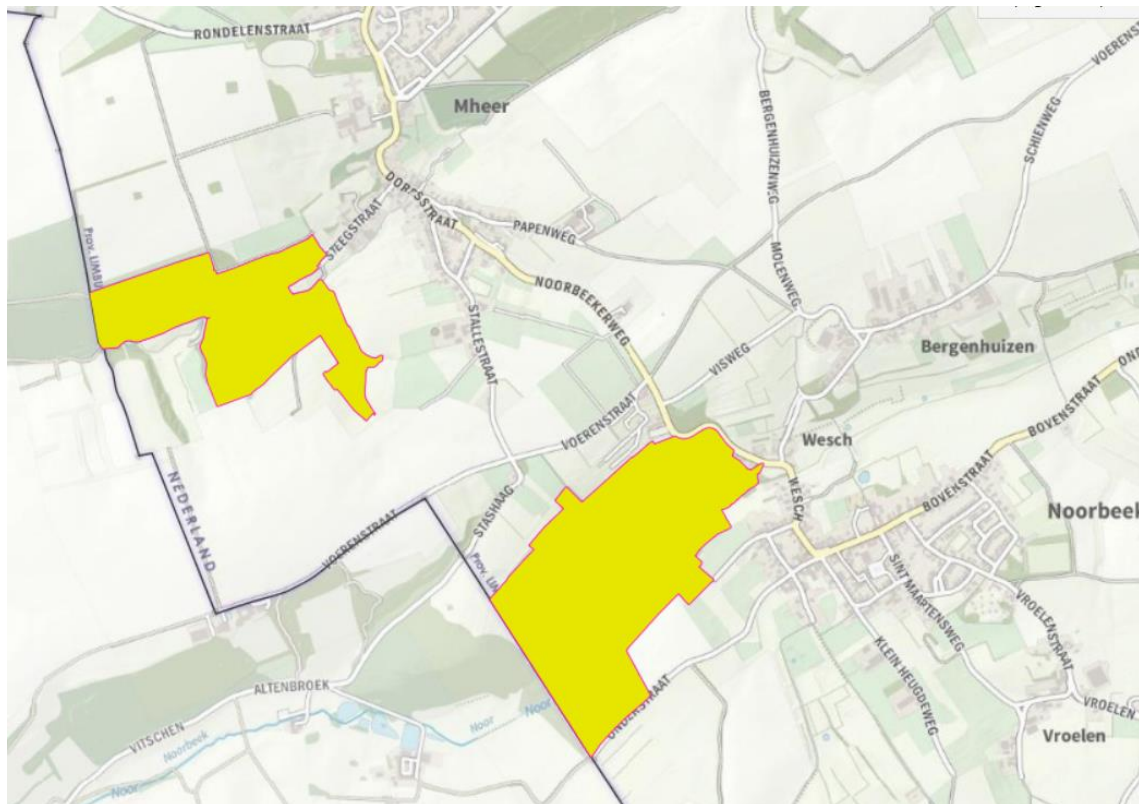

Om de bijzondere soorten en habitattypen te beschermen heeft het Rijk in het kader van het Europese programma Natura 2000 (N2000) de Noorbeemden & Hoogbos aangewezen als Natura 2000-gebied (N2000-gebied). Deze aanwijzing als Natura 2000-gebied wil zeggen dat het Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos ecologisch van internationaal belang is en dus op provinciaal, landelijk en

zelfs Europees niveau bescherming verdient. Op die manier wordt ook een bijdrage geleverd aan de landelijke en internationale natuur-doelstellingen.

Figuur 1.2 Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos

Provincie Limburg heeft de taak om de Noorbeemden & Hoogbos te beschermen volgens de regels van de Wet Natuurbescherming (WNB). De manier waarop het gebied beschermd moet worden, is door de Provincie vastgelegd in het voorliggende Natura 2000-plan (N2000-plan), met een looptijd van zes jaar. Hierin staat beschreven welke natuurdoelen nagestreefd moeten worden en met welke maatregelen en regelingen dat tot stand wordt gebracht. U leest nu het Kernrapport van dit plan; voor verdiepende informatie en onderbouwing van het plan verwijzen wij u graag naar het gelijknamige Hoofdrapport.

Het Natura 2000-plan Noorbeemden & Hoogbos is bedoeld om de volgende habitattypen en soort te beschermen:

- Kalktufbronnen* (H7220)
Doel: behoud oppervlakte en verbetering kwaliteit
- Eiken-Haagbeukenbossen (H9160B)
Doel: vergroting oppervlakte en verbetering kwaliteit
- Vochtige alluviale bossen; beekbegeleidende bossen (H91E0C)
Doel: behoud oppervlakte en kwaliteit
- Vliegend hert (H1083)
Doel: behoud van de omvang en de kwaliteit van het leefgebied

* Dit habitatype is landelijk gezien prioriteit voor Noorbeemden & Hoogbos

Het Natura 2000-plan heeft de volgende functies:

- het plan omschrijft de huidige situatie van alle aangewezen habitattypen en soorten en geeft aan wat het uiteindelijke doel is (hoofdstuk 3 en 4);
- het plan geeft aan welke instandhoudingsmaatregelen nodig zijn (hoofdstuk 5 en 6);
- het plan regelt voor bepaalde activiteiten vrijstelling van de WNb-vergunningplicht (hoofdstuk 7).

De in de PAS-gebiedsanalyse Noorbeemden & Hoogbos 2017 opgenomen maatregelen maken deel uit van de instandhoudingsmaatregelen in voorliggend Natura 2000-plan; het Natura 2000-plan is daarmee de integrale basis voor het realiseren van de instandhoudingsdoelstellingen. Indien het tot een vorm van voortzetting van de PAS en de bijbehorende gebiedsanalyses komt, kunnen de instandhoudingsmaatregelen in de gebiedsanalyses nader uitgewerkt en/of geprioriteerd worden; dergelijke besluiten op ondergeschikte punten kunnen in de gebiedsanalyses worden vastgelegd, zonder dat het Natura 2000-plan gelijktijdig behoeft te worden aangepast.

1.2. Korte karakteristiek van het gebied

De Noor is de naam van een klein beekje in het zuidwesten van het Mergelland, dat in zuidelijke richting naar België stroomt en even voorbij de grens in de Voer uitmondt. In de Noorbeemden ontspringen meer dan twintig bronnen. In het beekdal komen een aantal natte en droge bosgemeenschappen voor, waaronder diverse soorten elzen- en essenbossen (bronnetsbos) in de lagere delen van het dal en eiken-haagbeukenbossen hoger op de helling. Tussen de bossen liggen kleinschalige landbouwgronden met plaatselijk soortenrijke natte hooilanden. De noordelijke helling is rijk aan heggen, holle wegen, hoogstamboomgaarden en struikgraften, met daartussen soortenrijke graslanden. In het Hoogbos komt soortenrijk, goed ontwikkeld eiken-haagbeukenbos voor, dat doorloopt in het Belgische deel van het gebied. Het Hoogbos is doorsneden door drie oude, beboste holle wegen en heeft uitlopers in een aantal grubben. Ook hier liggen enkele soortenrijke, kalkrijke graslandjes op de helling.

Het gebied heeft een oppervlakte van circa 55 hectare. De Noorbeemden (35 ha) zijn voor het grootste gedeelte in eigendom van Vereniging Natuurmonumenten. Hoogbos (20,5 ha) is voor het grootste deel (9,2 ha) in eigendom van Campo Mere BV, een natuurschoonwet BV met als doelstelling het beheer en de instandhouding van het meer dan 850 jaar oude landgoed rondom Kasteel Mheer.

1.3 Opzet kernrapport en bronnen van aanvullende informatie

Hoofdstuk 1 vormt een inleiding. Het tweede hoofdstuk beschrijft de kaders en wettelijke aspecten van Natura2000. In hoofdstuk 3 zijn de instandhoudingsdoelen behandeld en de daarbij optredende knelpunten geïnventariseerd. In hoofdstuk 4 zijn de visie en strategie om de aangewezen natuurdoelen te bereiken uiteengezet. In hoofdstuk 5 zijn de benodigde maatregelen voor de 1^e planperiode van 6 jaar benoemd. Hoofdstuk 6 bevat een weergave van de kosten en de financiering voor die 1^e planperiode en een indicatie van de belangrijkste subsidieregelingen. In hoofdstuk 7 is ingegaan op de toetsing van het huidig gebruik en de daaruit volgende vrijstellingen van WNb-vergunningplicht.

- In dit kernrapport komen alleen de hoofdzaken van het Natura 2000-plan aan bod. Nadere onderbouwingen en overwegingen zijn in het hoofdrapport opgenomen. Bij juridische vraagstukken is dat hoofdrapport leidend;
- De habitattypenkaart en uitbreidingskaart uit de bijlagen zijn ook te zien in een GIS-viewer op [www.limburg.nl/Natura 2000](http://www.limburg.nl/Natura_2000);
- De website van Provincie Limburg, [www.limburg.nl/Natura 2000](http://www.limburg.nl/Natura_2000), bevat informatie over de provinciale aanpak van Natura 2000;
- Tegen de definitieve vaststelling van onderdelen van het plan is beroep mogelijk bij de Rechtbank van het arrondissement Maastricht.

2. Binnen welke kaders moet dit plan passen?

Het plan voor het Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos is gebaseerd op Europees beleid en verankerd in nationaal en provinciaal beleid. Voor een uitgebreide omschrijving van alle beleidskaders waar het plan Noorbeemden & Hoogbos binnen moet passen, verwijzen we u naar het gelijknamige Hoofdrapport. Hier volgt een beknopte opsomming.

2.1. Europees natuurbeleid

Het gebied Noorbeemden & Hoogbos maakt deel uit van een groot Europees Natura 2000-netwerk. Door in Europa Natura 2000-gebieden aan te wijzen wil de Europese Unie de achteruitgang van de biodiversiteit stoppen. Nederland heeft ruim 160 gebieden aangemeld. Deze gebieden worden beschermd via twee Europese wetten: de Vogel- en de Habitatrichtlijn.

Binnen het gebied Noorbeemden & Hoogbos zijn de habitattypen en soorten via de Europese Habitatrichtlijn en Vogelrichtlijn beschermd; zie de tabel in paragraaf 1.1 van dit Kernrapport.

2.2. Nationaal natuurbeleid

De Rijksoverheid heeft de Europese Vogel- en Habitatrichtlijn juridisch verankerd in de Wet Natuurbescherming (2017). In 2014 is de opdracht om de Europese natuurdoelstellingen te realiseren overgedragen aan de provincies. De provincies hebben ook de taak om te toetsen of bepaalde activiteiten binnen of buiten het gebied mogelijk negatieve effecten hebben op de aangewezen natuurdoelen in Noorbeemden & Hoogbos.

PAS / Stikstof aanpak

De natuur in het Natura2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos is gevoelig voor stikstof. Dat geldt in Nederland voor veel natuurgebieden en daarom is in 2015 het landelijke Programma Aanpak Stikstof – kortweg PAS – in werking getreden, een samenwerkingsprogramma van het Rijk (ministeries van EZ/LNV, I&M en Defensie) en twaalf provincies. Inmiddels is dit landelijke programma als gevolg van jurisprudentie niet meer van toepassing en onderhevig aan verandering. De PAS voorzag erin, dat:

- a. de stikstofdepositie met behulp van landelijke bronmaatregelen in de periode tot 2033 daalt in de Natura 2000-gebieden;
- b. in de periode 2015-2021 inrichtings- en aanvullende beheermaatregelen worden getroffen in de Natura 2000-gebieden waar de kritische depositiewaarden (KDW) overschreden worden; deze maatregelen zijn via de PAS gefinancierd en vastgelegd in PAS-gebiedsanalyses (2017);
- c. een hoeveelheid economische ontwikkelingsruimte (i.c. toegestane depositieruimte) per Natura 2000-gebied werd toegewezen.

Ad a: Het Kabinet heeft op 24 april 2020 in een brief aan de 2^e Kamer zichtbaar gemaakt op welke wijze het Rijk de te hoge stikstofdepositie wil aanpakken. In 2030 dient landelijk bij meer dan de helft van de stikstofgevoelige habitattypen de stikstofdepositie gemiddeld onder de Kritische Depositiewaarde (KDW) te zijn gedaald door een hele serie generieke maatregelen. Als alle afspraken, waaronder ook internationale afspraken met betrekking tot de NEC-plafonds gerealiseerd worden, worden in 2030 naar verwachting in het Natura2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos gemiddeld en/of plaatselijk nog KDW's overschreden wordt.

De Rijksambities en de omvang, verdeling en wijze van financiering moeten nog op provinciaal niveau worden uitgewerkt met behulp van gebiedsgerichte stikstofplannen. In het Aanvalsplan Stikstof heeft de provincie dit beschreven en indicaties gegeven van denkbare maatregelen. Er zijn dus nog geen concrete plannen en maatregelen vastgesteld om te voldoen aan de beoogde stikstofdepositie noch voor eventuele extra of versnellingsmaatregelen.

Ad c: Voor het onderdeel vergunningverlening heeft de Provincie Limburg op 12 december 2019 beleidsregels met betrekking tot de stikstofaspecten vastgesteld. Op 28 januari 2020 is voorts het provinciale Aanvalsplan Stikstof vastgesteld. Landelijke afspraken om de stikstofemissies verder terug te dringen en om daarmee ook ruimte te maken voor economische ontwikkeling zijn in ontwikkeling.

Ad b: De instandhoudingsmaatregelen uit voormalige PAS-gebiedsanalyses worden in het verlengde van de uitspraak van de Raad van State en volgens landelijke afspraak één-op-één overgenomen in het Natura 2000-plan: ongeacht de wijze, waarop in de toekomst een vermindering van de stikstofdepositie wordt bereikt, zijn deze herstelmaatregelen in Natura 2000-gebieden in de komende beheerplanperiode noodzakelijk. Om de gunstige staat van instandhouding te bereiken, en om daarmee de vergunningverlening voor ruimtelijke ontwikkeling te vergemakkelijken, is aanvullende financiering nodig. De voortzetting van het Natuurpact 2013 zorgt voor dekking van uitgaven; eind 2020 is besluitvorming voorzien over de verdeling van de aanvullende Rijksmiddelen voor de stikstofaanpak en het Natuurprogramma (€ 3 mld. t.m. 2030 voor heel Nederland).

Indien een vernieuwde aanpak van de stikstofproblematiek ertoe leidt, dat de herstelmaatregelen in omvang, tempo of locatie sterk gewijzigd dienen te worden ten opzichte van voorliggend Natura 2000-plan, dan wordt ook het voorliggende plan (tussentijds) gewijzigd. Er zijn evenwel ook tussentijdse aanpassingen van uitvoeringsmaatregelen mogelijk zonder dat het voorliggende Natura 2000-plan hierop formeel wordt aangepast, nl.:

- ondergeschikte uitwerkingen of aanpassingen bij de uitvoering van maatregelen (bijv. naar locatie, intensiteit, hoeveelheid); deze worden goedgekeurd bij de subsidietoekenningsprocedures;
- aanpassingen naar aanleiding van nader onderzoek of op grond van nieuwe inzichten, leidend tot vergelijkbare effecten op de aangewezen habitattypen of soorten; idem.

2.3. Provinciaal natuurbeleid

Provinciaal Omgevingsplan Limburg

Natura 2000-gebieden – Noorbeemden & Hoogbos – vormen in Limburg de kern van een robuust grensoverschrijdend natuur- en waternetwerk van goede kwaliteit. Dit netwerk levert een grote bijdrage aan de Limburgse ambitie om de biodiversiteit in stand te houden (POL-2014).

Goudgroene natuur

Provincie Limburg heeft in de Omgevingsverordening aangegeven welke Goudgroene natuurzones beschermd moeten worden. Alle Natura 2000-gebieden maken hiervan deel uit. Deze zones worden beschermd tegen ontwikkelingen die de wezenlijke kenmerken en waarden van het gebied aantasten.

Kwaliteitsslag gerealiseerde natuur

Een aanzienlijk deel van de gerealiseerde nieuwe natuur heeft een kwaliteitsslag nodig om de in dit Natura 2000-plan beoogde natuurkwaliteit te bereiken. Daarom voorziet dit Natura 2000-plan niet alleen in maatregelen in de nog te realiseren percelen natuur, maar ook in een kwaliteitsverbetering in de reeds gerealiseerde areaaluitbreiding natuur (Natuurbeheerplan Limburg, 2018).

Omgevingsverordening veehouderijen

Om Natura 2000-gebieden te beschermen schrijft Provincie Limburg voor dat veehouderijen in de omgeving hun ammoniakemissie moeten reduceren om zo de stikstofbelasting op het gebied te verminderen. Op termijn leidt deze maatregel tot minder stikstofdepositie terwijl bedrijfsontwikkeling mogelijk blijft.

Faunabeheerplan

In het provinciale Faunabeheerplan beschrijft Provincie Limburg onder andere hoe wordt omgegaan met (beschermde) dieren die schade veroorzaken.

Provinciale subsidies

Provincie Limburg subsidieert het reguliere beheer en de ontwikkeling van nieuwe en bestaande natuur, agrarische natuur en landschapselementen in en rond Noorbeemden & Hoogbos. De ontwikkeling van nieuwe natuur net buiten de Noorbeemden & Hoogbos ondersteunt de natuurdoelen binnen Noorbeemden & Hoogbos.

2.4. Samenhang met stikstofaanpak en andere provinciale beleidontwikkelingen

Er lopen landelijk en provinciaal tegelijkertijd diverse ontwikkel- en planprocessen, die relevant zijn voor de aanpak van de Natura 2000-gebieden; in elk proces worden op tal van momenten besluiten genomen, die inhoudelijk zullen worden afgestemd met de Natura 2000-plannen maar die tegelijkertijd het perspectief voor de Natura2000-doelen kunnen veranderen in vergelijking met de voorliggende planinhoud. Belangrijk daarvan zijn met name de provinciale Omgevingsvisie (POVI-2021), de landelijke en provinciale Stikstof-aanpak, het Natuurprogramma 2020-2030 en het provinciale Waterprogramma. Te midden van al deze plannen is het Natura 2000-plan het plan, dat formeel en concreet vastlegt welke natuurherstelmaatregelen in en rond Natura 2000-gebied uitgevoerd zullen worden in de komende 6 jaar. Dat zijn de maatregelen die nodig zijn om aan de afgesproken natuurdoelen te voldoen. Het Natura 2000-plan is een 'sectoraal' plan, dat als hoofdfunctie de natuur in Natura 2000-gebieden regelt.

Het meest algemene provinciale beleidskader, waarin Natuur één van de vele thema's is, is het POVI, Provinciaal Omgevingsplan Limburg. In dat plan staan, verbonden door ruimtelijke en omgevings-thema's, de hoofdlijnen van het provinciaal beleid voor tal van gebruiksfuncties. De Natura 2000-gebieden worden er als onderdeel van de groene hoofdstructuur in opgenomen en het POVI geeft de hoofdrichting voor de ruimtelijke ontwikkeling ervan. Het POVI wordt in 2020/2021 vastgesteld. Aanhakend op het POVI en het landelijke Natuurprogramma zorgt een provinciaal natuurprogramma voor de aansturing van het natuurherstel. Het natuurprogramma voorziet in prioritering van gebieden, in de ontwikkelrichting van de natuur en in benodigd onderzoek. Dit provinciale natuurprogramma wordt in 2021 vastgesteld. Zo ook met het provinciale Waterprogramma, dat naast andere onderwerpen (bijv. wateroverlast) ook voorziet in de voor natuurdoelen benodigde watermaatregelen (verdrogingsbestrijding, waterkwaliteit).

De uitvoeringsmaatregelen uit Natura 2000-plannen worden gecompleteerd met stikstofmaatregelen, die het Rijk landelijk doorvoert en die de provincies gebiedsgericht nog nodig hebben. Ook dit zijn plannen met een concrete uitvoeringsgerichte inhoud, aangestuurd vanuit de voorgaande beleidskaders. Het landelijke pakket maatregelen voor het natuurherstel en de stikstofaanpak is in april 2020 door de Minister van LNV benoemd en gefinancierd.

De uitwerking ervan naar gebiedsgerichte stikstofmaatregelen wordt door de provincies verricht, door het Rijk gefinancierd en wordt in 2021 e.v. vastgelegd in planrapporten, die een aanvulling vormen op het Natura 2000-plan; de vorm en status van deze plannen is nog onderwerp van uitwerking. In het kader van deze plannen is het ook mogelijk, dat extra natuurherstel plaatsvindt, meer dan vereist voor de Europese natuurafspraken; dat kan, indien het basale natuurherstel zich succesvol voltrekt, ruimte bieden om ruimtelijk-economische ingrepen te vergunnen die negatieve effecten met zich mee brengen.

Indien in het kader van deze planprocessen beslissingen worden genomen, die rechtstreeks (moeten) leiden tot ingrijpende aanpassingen in het concrete Natura 2000-maatregelenpakket, dan wordt de

inhoud van het Natura 2000-plan daarop aangepast middels een formele procedure, incl. openbare kennisgeving en inspraakprocedure, indien nodig ook bezwarenprocedure. De samenhang met de concrete stikstofplannen is naar verwachting het meest direct en relevant.

2.5. Waterbeleid

Het Waterschap Limburg heeft het waterbeleid uitgewerkt in een Waterbeheerplan 2016-2021. Het Waterbeheerplan zet de koers uit voor een toekomstig bestendig waterbeheer in Limburg. Ook staat beschreven welke bijdrage het waterschap levert aan de Europese kaderrichtlijn Water (KRW). Het Waterschap Limburg is verantwoordelijk voor het peilbeheer in het oppervlaktewater en de grondwaterstanden. De Noor in het gebied Noorbeemden valt onder de KRW. De Noorbeemden is bovendien aangewezen als natte natuurparel *Noorbeekdal* die belangrijk is qua verdrogingsbestrijding. In de Noorbeemden & Hoogbos zijn enkele habitattypen sterk afhankelijk van een goed beheer van de (grond-)waterstanden en de waterkwaliteit.

2.6. Gemeentelijk beleid

Het gemeentelijk bestemmingsplan beschrijft wat er met de ruimte mag gebeuren. Voor Noorbeemden & Hoogbos is het bestemmingsplan van de gemeente Eijsden-Margraten van belang. In dit plan heeft het gebied voornamelijk de functie *natuur*. Daarnaast vallen enkele percelen binnen het Natura 2000-gebied onder de functie *agrarisch met waarden*.

3. Ecologische analyse

3.1. Hoe ziet het gebied er nu uit?

Het Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos vertegenwoordigt door zijn ligging bijzondere natuurwaarden. Vanwege het grote reliëf in het gebied, aanwezige kalklagen in de bodem, de vele bronnetjes en de afwisseling tussen bossen en kleinschalige open gebieden met landschapselementen komen en bijzondere planten en dieren voor.

De habitattypen en het leefgebied zijn in voorliggend Kernrapport beschreven. Voor de ligging van deze habitattypen en het leefgebied van het Vliegend Hert zie de bijlagen 2 en 3 van dit kernrapport.

3.1.1. Kalktufbronnen

Het habitatype Kalktufbronnen komt voor in reliëfrijke gebieden waar kalksteen of mergel in de ondergrond zit. De kalk hierin lost daarbij in grote hoeveelheden op in het grondwater. Wanneer dit grondwater aan de oppervlakte komt slaat het kalk in het water neer en vormt dunne korsten van calciumcarbonaat op takjes, blaadjes en mos, het zogenaamde kalktufsteen of travertijn. In de bronnen treedt het hele jaar water uit als gevolg van een hoge kalkdruk. De bronnen worden gekenmerkt door een enkele meters brede zone van vele stroompjes waar o.a. geveerd diknerfmos groeit. Ook komt Reuzenpaardestaart en Bittere veldkers voor. De typische abiotische omstandigheden, zoals aanwezigheid van bronbeekjes, en koele, beschaduwde gelegen bronnen, zijn van belang voor bepaalde karakteristieke soorten macrofauna en diatomeeën.

Locatie

In het Noordal bevinden zich tussen de Sint-Brigidabron en de Belgische grens in het dal van de Noorbeek beekbegeleidende Vochtige alluviale bossen (H91E0C). In deze bronbossen liggen een groot aantal bronnetjes, waar kwelwater uittreedt. De ligging van de bronnen wordt bepaald door de aanwezigheid van slecht doorlatende klei- en/of leemlagen. Het zwaartepunt van de Kalktufbronnen in Noorbeemden ligt nabij de Belgische grens. Ze hebben een beperkte omvang omdat de tufvorming al na enkele meters tot tientallen meters ophoudt.

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding van het habitatype Kalktufbronnen is over het algemeen matig als is er wel verschil tussen de bronnen. Dichter bij de Belgische grens zijn de bronnen het best ontwikkeld blijkt uit de aanwezigheid van een aantal typische soorten mos, maar staat Geveerd diknerfmos

onder druk als gevolg van foeragerende wilde zwijnen. De bronnen staan echter wel onder druk als gevolg van een steeds diepere insnijding van de Noor, die daardoor drainerend werkt op de bronnen. Ook de toestroom van nitraat met het grondwater vormt een verhoogd risico op de kwaliteit. Dit nitraat is het gevolg van bemesting op landbouwgronden op de plateaus. Nitraat spoelt hier in de bodem en komt vervolgens in het grondwater terecht dat naar de bronnen toestroomt. Het duurt echter vele jaren voordat het nitraat de bronnen bereikt.

Beheer

Het beheer bestaat vooral nog uit niets doen. Kalktufbronnen zijn uiterst fragiel en kwetsbaar voor betreding. De bosgebieden waar de bronnen voorkomen zijn dan ook afgesloten voor publiek.

3.1.2. Eiken-Haagbeukenbossen (heuvelland)

Het habitatype Eiken-haagbeukenbos heeft een bomenlaag met Zomereik, Es, Haagbeuk, Zoete kers en Winterlinde. De struiklaag bestaat uit o.a. Hazelaar, Wilde lijsterbes en Rode kornoelje met lager ook Wilde kamperfoelie. De kruidlaag is uitbundig met voorjaarsbloeiërs als Gele anemoon, Daslook en Bosbingelkruid. In de grubben komt Stijve naaldvaren voor. Het type (subtype B – heuvelland) dat in Hoogbeemden & Hoogbos voorkomt groeit op slecht doorlatende klei- of leembodems, soms afgedekt met lemig zand. Als gevolg van eeuwenoud hakhout en middenbos-beheer wordt dit habitatype ook aangetroffen op plekken. Voor het habitatype is de mate van ingrijpen in de natuurlijke verjongingscyclus bepalend.

Locatie

Het habitatype Eiken-haagbeukenbos komt op slechts enkele percelen voor in het Hoogbos, de Horstergub en een enkele bosschage in de Noorbeemden.

Staat van instandhouding

De huidige staat van instandhouding is matig. De relictten van Eiken-haagbeukenbossen zijn in de boomlaag in Hoogbos nauwelijks herkenbaar. Op een aantal plekken is de ondergroei redelijk goed ontwikkeld. Haagbeuk ontbreekt in de boomlaag en Eiken zijn schaars. Juist oudere Eiken zijn essentieel voor het Vliegend hert (H1083)

Beheer

Momenteel vindt er geen specifiek beheer plaats in de Eiken-haagbeukenbossen. In het Hoogbos wordt de groeiplaats beheerd als productiebos

3.1.3. Vochtige alluviale bossen

Vochtige alluviale bossen zijn bossen die voorkomen in beek- en rivierdalen. In het beekdal van de Noor is sprake van permanente kwel. De bronbossen vallen onder het habitatype Vochtige alluviale bossen. Direct aan de beek vormen soorten als Zwarte els en Es de boomlaag. In de ondergroei komt veel Reuzenpaardenstaart en Bittere veldkers voor. Iets verder van de beek vertoont het bos kenmerken van een Vogelkers-Essenbos met een rijker ontwikkelde struiklaag waarin Tweestijlige meidoorn, Rode kornoelje, Gelderse roos en Hazelaar voorkomt. In de kruidlaag is onder andere Muskuskruid, Eenbes en Gevlekte aronskelk aanwezig.

Locatie

De Vochtige alluviale bossen flankeren de loop van de Noor en komen voor in het zuidwesten van het gebied.

Staat van instandhouding

De staat van instandhouding is matig. Door de diepe ligging van de Noor komt het kwelwater op veel plaatsen niet meer aan de oppervlakte met als gevolg een ontwikkeling van ruigteplanten zoals Grote brandnetel en Kleefkruid.

Beheer

In het verleden zijn eerder aangeplante Canadese populieren gekapt om inheemse bosontwikkeling te bevorderen. Verder bestaat het beheer van dit habitatype uit niets doen.

3.1.4. Vliegend hert

Het Vliegend hert is Nederlands grootste keversoort. Het mannetje is herkenbaar aan de enorme kaken die als een soort gewei voor aan de kop zitten. Ondanks hun omvang hebben ze een beperkte verspreidingscapaciteit. Het Vliegend hert is afhankelijk van door witrotschimmels aangetast eikenhout voor de ontwikkeling van de larven. Vroeger was dit aanwezig in de vorm van langzaam wegwijnende oude eiken. Degelijke eiken zijn tegenwoordig zeldzaam geworden, en daarmee ook het Vliegend hert.

Locatie

Ondanks het voorkomen van potentieel geschikte locaties is niet duidelijk waar verschillende deelpopulaties zich bevinden. Nabij Mheer en Noorbeek liggen verschillende geschikte locaties in de hellingbossen met zuidelijke oriëntatie en holle wegen. Hier is voldoende eik aanwezig.

Staat van instandhouding

De kleine populatie die zich lijkt te handhaven in het Hoogbos en rondom Noorbeek lijkt door de jaren heen stabiel, maar kwetsbaar.

Beheer

Maatregelen hebben vooral plaatsgevonden in de omgeving van de Horstergrub. Deze maatregelen waren onder andere gericht op exotenbeheer in het loofbos.

3.2. Welke doelen willen we bereiken met dit Natura 2000-plan?

In het aanwijzingsbesluit van Natura 2000 is vastgelegd dat de oppervlakte van aangewezen habitattypen en leefgebieden in stand moet worden gehouden en dat de kwaliteit moet worden verbeterd; in hoofdstuk 4 zijn deze doelstellingen weergegeven in Tabel 4.1. Daarnaast zijn er ook uitbreidingsdoelen opgenomen. Om de instandhoudingsdoelen te bereiken is het nodig om de knelpunten aan te pakken, die de instandhouding en verbetering van de habitattypen en leefgebieden nu nog in de weg staan.

3.3. Waar lopen we nog tegen aan?

In het gebied Noorbeemden & Hoogbos hebben de habitattypen en habitatsoort te kampen met diverse knelpunten; van sommige knelpunten is nog niet voldoende kennis verzameld. Deze knelpunten en kennisleemten worden aangepakt om de natuurdoelen te kunnen bereiken. In Bijlage 2 van dit kernrapport zijn deze knelpunten en kennisleemten in tabelvorm samengevat met een koppeling naar alle afzonderlijke habitattypen waar ze op van toepassing zijn. Hieronder zijn de knelpunten en kennisleemten samengevat en kort toegelicht.

Tabel 3.1 Omschrijving knelpunten

Nr.	Knelpunt	Omschrijving
K1	Stikstof-depositie	Verkeer, landbouw en industrie stoten stikstof uit en dat komt neer in het natuurgebied. De kritische depositiewaarden (KDW) in het gebied worden overschreden. Te veel stikstof zorgt voor vermessing en verzuring, waardoor het gebied verruigt en overwoekerd wordt door stikstofminnende soorten.
K2	Nitraat belasting	Nitraat heeft een vermestend effect op habitattypen. Het bereikt de habitattypen via het grondwater als gevolg van bemesten van agrarische gronden op de plateaus. Het kan jaren duren voordat het nitraat in het grondwater de habitattypen bereikt. Ook via het beekwater wordt nitraat aangevoerd.
K3	Verdroging	Voor alle grondwaterafhankelijke habitattypen en leefgebieden is de verdroging een knelpunt. Naast het directe effect van verdroging zorgt dit ook voor een versterkte verzuring en vermessing. Hierdoor lopen de huidige vochtige habitattypen het risico om overwoekerd te raken met algemenere soorten.
K4	Verzuring	Als gevolg van de hoge stikstofdepositie en onvoldoende beheer tredt verzuring op van de bovengrond in Eiken-haagbeukenbossen. Verdroging van de Vochtige alluviale bossen leidt ook tot verzuring.
K5	Exoten	In het Eiken-haagbeukenbos wordt de bomenlaag plaatselijk gedomineerd door aangeplante exoten in plaats van inheemse Zomereiken en Essen.
K6	Run off	Via oppervlakkige afspoeling en uitspoeling komen meststoffen afkomstig van op de plateaus liggende landbouwgebieden in habitattypen terecht. Vochtige alluviale bossen zijn van nature niet voedselarm, maar de toenamen van stikstof (ook via de atmosfeer), in combinatie met sulfaat leidt in veel gevallen tot weelderige brandnetelgroei.
K7	Ontoereikend regulier beheer	Onvoldoende middenbosbeheer in Eiken-haagbeukenbossen heeft geleid tot te kort aan lichtval op de bodem, strooiselophoping en gebrek aan kale bodem.
K8	Beperkt areaal	Het beperkte areaal is onvoldoende voor een goed functionerend bossysteem van Eiken-haagbeukenbossen
K9	Kwaliteit leefgebied	Een duurzame populatie van Vliegend hert wordt beperkt door een gebrek aan dood loofhout en voedselbomen.
K10	Riolverstort	Overstortfrequentie van bergbezinkbassin draagt bij aan insnijding van de Noor met verdroging tot gevolg en vermessing van Vochtig alluviaal bos.

Tabel 3.2 Omschrijving kennisleemten

Nr.	Kennisleemte	Omschrijving
L1	Inrichting bufferstroken	Gebrek aan kennis voor een optimaal functioneren van bufferstroken om inspoeling van meststoffen tegen te gaan.
L2	Beperkte kennis omvang populatie	Onbekend is hoe groot de populatie van Vliegend hert is. Hierdoor kan niet worden aangegeven wat de huidige staat van instandhouding is, welke delen van het gebied van groot belang zijn voor de populatie en of er sprake is van een positieve of negatieve trend.

4. Welke resultaten realiseren we?

4.1. Dit verwacht Natura 2000 van ons

Binnen de Natura 2000 aangewezen habitattypen wordt enerzijds gestreefd naar behoud van de kwaliteit ten opzichte van het peiljaar 2004 (jaar van Aanmelding als Natura 2000-gebied bij de EU), anderzijds naar kwaliteitsverbetering. Voor het habitatype Eiken-haagbeukenbossen geldt (binnen de grenzen van het Natura 2000-gebied) een uitbreidingsdoelstelling. De doelstellingen voor de habitattypen en habitatsoort zijn weergegeven in tabel 4.1.

Naast de instandhoudingsdoelen zijn in het Aanwijzingsbesluit voor Noorbeemden & Hoogbos ook twee kernopgaven geformuleerd. Kernopgaven geven de landelijke prioriteiten aan en hebben in het bijzonder betrekking op habitattypen en (vogel)soorten die landelijk sterk onder druk staan en/of waarvoor Nederland binnen de Europese Unie van (zeer) groot belang is. Noorbeemden & Hoogbos leveren landelijk gezien een belangrijke bijdrage aan o.a. de habitattypen Kalktufbronnen, Eiken-haagbeukenbossen, Vochtige alluviale bossen en Vliegend hert (zie verder tabel 4.2).

Tabel 4.1 Instandhoudingsdoelstellingen Noorbeemden & Hoogbos

Habitatype	Huidige situatie			Doel			Landelijke staat van instandhouding
	Opp. (ha)	Kwaliteit	Trend	Opp	Kwaliteit	Populatie	
Kalktufbronnen	0,2	-	-	=	>		-
Eiken-haagbeukenbossen	3,29	-	=	>	>		--
Vochtige alluviale bossen	8,18	-	>	=	>		-
Vliegend hert		-	=	=	=	=	-

Tabel 4.2 Kernopgaven Noorbeemden & Hoogbos

Nr.	Type	Heeft betrekking op	Opgave
8.03	Hellingbossen en zomen	H9160B Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland) H1083 Vliegend hert	Kwaliteitsverbetering en uitbreiding habitatype. Europees en nationaal belang
8.08	Beekdalbossen	H7220 Kalktufbronnen H91E0C Vochtige alluviale bossen	Kwaliteitsverbetering. Nationaal belang.

4.2. Waar zien we kansen in Noorbeemden & Hoogbos en hoe kunnen we die benutten?

De instandhoudingsdoelen hebben een nauwe relatie met het reliëfrijke gebied en de aanwezige kalk in de bodem. Beide abiotische kernmerken vormen direct dan wel indirect de aangrijppunten voor het benutten van de kansen.

4.2.1. Kansen voor Kalktufbronnen

De sleutelfactoren voor het habitatype zijn voldoende kweldruk en een met kalkverzadigd grondwater. Beide sleutelfactoren staan onder druk. Het tegengaan en opheffen van de diepe insnijding van de Noor zorgt voor plaatselijk herstel en een duurzaam behoud van een voldoende kweldruk zodat de bronnen het hele jaar watervoerend blijven. Terugdringen van de nitraatbelasting op de intrekgebieden is van groot belang voor de kwaliteit van het bronwater met een voldoende concentratie opgeloste kalk voor een duurzame voortzetting van het proces van de kalktufvorming.

4.2.2. Kansen voor Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland)

Een bosbeheer in de vorm van middenbosbeheer werd eeuwenlang toegepast in de hellingbossen. Het is een vorm van hakhoutbeheer waarbij een aantal bomen tijdens de kap werden gespaard (overstaanders). De gekapte bomen en struiken worden als stobben beheerd. Een dergelijk beheer zorgt voor voldoende lichtval op de bodem, kale plekken op de bodem en een cyclische natuurlijke verjonging. Dergelijk beheer is essentieel voor een Eiken-haagbeukenbos van het heuvelland. Het beheer is echter in ongebruik geraakt omdat het zeer arbeidsintensief is en daarmee erg kostbaar. Herstel van dit beheer is essentieel voor het behoud van het habitatype. Daarnaast is uitbreiding van het huidige kleine areaal van groot belang om een dergelijk beheer ook effectief te kunnen uitvoeren. Verbetering van de kwaliteit van het habitatype kan worden verkregen door het terugdringen van vermessing uit de omliggende agrarische percelen en uit de lucht.

4.2.3. Kansen voor Vochtige alluviale bossen

De Vochtige alluviale bossen zijn afhankelijk van een voldoende hoge grondwaterstand, vooral in de winterperiode. De insnijding van de Noor verlaagt echter de drainage basis waardoor verdroging kan optreden. Het tegengaan van een verdere insnijding en het opheffen van de insnijding zullen in belangrijke mate bijdragen aan herstel van de benodigde hoge grondwaterstanden. Verdroging vormt immers ook nog de motor voor andere knelpunten als vermessing en verzuring. Aanvoer van vermestende stoffen vindt ook plaats vanuit de omliggende landbouwgronden en de lucht. Het tegengaan van runoff door de aanleg van bufferstroken en/of voorkomen van runoff door ander grondgebruik draagt bij aan het voorkomen van de aanvoer van vermestende stoffen in het habitatype.

4.2.4. Kansen voor het Vliegend hert

Het Vliegend hert is vooral gebaad bij voldoende door witrot aangetast (eiken)hout. Dergelijk hout is van groot belang voor hun levensstadium als larve. Ook volwassen kevers hebben met name eiken nodig voor hun voedselvoorziening. Ze worden vaak samenscholend bij wondjes in de bast gezien waar sap uit vloeit. Herstel van middenbosbeheer in het habitatype Eiken-haagbeukenbossen draagt al bij aan een kwaliteitsverbetering van hun leefgebied, samen met een uitbreiding van dit habitatype – al is er meer tijd nodig om een effect te resulteren. Omdat we eigenlijk nog maar weinig weten van het voorkomen van Vliegend hert binnen het Natura 2000-gebied is monitoring van de populatie belangrijk. Met de kennis die daar wordt opgedaan kan er nog gerichtere maatregelen worden getroffen, indien de populatie hier om vraagt.

4.3. Welke toekomstbeeld willen we bereiken?

Het toekomstbeeld voor Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos bestaat uit een kleinschalig gevarieerd landschap met de deelgebieden Noorbeemden en Hoogbos als belangrijke elementen. De Noor heeft weer een hoge drainage basis waardoor in de winterperiode het water in het beek-begeleidende bos tot op het maaiveld staat. De kruidenlaag in het zomerseizoen bestaat uit onder meer Eenbes, Muskuskruid, gevlekte Aronskelk, Bittere veldkers en Reuzenpaardestaart. Ruigte-soorten als Grote brandnetel en Kleefkruid komen nog maar sporadisch voor. De aanwezige bronnen voeren permanent water. Bij een aantal van die bronnen vindt kalktufvorming plaats dat over een enkele vierkante meters groot gebied neerslaat. Deze bronnen zijn begroeid met mossoorten als Geveerd Diknerfmos. Het nitraatgehalte in het bronwater ligt onder de 28 mg/l. Het Hoogbos bestaat voor een aanzienlijk deel uit een Eiken-haagbeuken bos van goede kwaliteit als gevolg van het juiste bosbeheer en het ontbreken van eutrofiërende invloeden van buitenaf. Het wordt geflankeerd door ondersteunende loofbostypen. Dit is het leefgebied van een gezonde populatie van Vliegend hert.

4.4. Invulling van de natuurdoelen

In onderstaande tabel is voor de instandhoudingsdoelen weergegeven op welke wijze aan het toekomstbeeld voor Noorbeemden & Hoogbos invulling kan worden gegeven. In hoofdstuk 5 zijn de hiertoe benodigde instandhoudingsmaatregelen gepreciseerd, verdeeld over verschillende beheerplanperiodes (2020-2026, 2026-2032 etc.).

Tabel 4.3 Doelrealisatie Noorbeemden & Hoogbos

Habitatype	Huidige situatie		Doel		Doelrealisatie
	Opp. (ha.)	Kwaliteit	Opp (ha)	Kwaliteit	
1. Habitattypen					
Kalktufbronnen (H7220)	0,2	matig	=	=	Behouden van kwaliteit door insnijding van de Noor op te heffen en het terugdringen van de nitraatuitspoeling op de agrarische intrekgebieden
Eiken-haagbeukenbossen (H9160B)	3,29	matig	>	>	Areaaluitbreiding van het habitatype door bosvorming en kwaliteitsverbetering door toepassen van middenbosbeheer en terugdringen van inspoeling van vermestende stoffen.
Vochtige alluviale bossen (H91E0C)	8,18		=	>	Verbetering van de kwaliteit door opheffen van de insnijding van de Noor en terugdringen van inspoeling van vermestende stoffen
2. Habitatsoort					
Vliegend hert (H1083)		Matig	=	>	Kwaliteitsverbetering door Areaaluitbreiding en middenbosbeheer in H9160B

5. Wat gaan we doen om de doelen te bereiken?

In dit hoofdstuk staan de maatregelen om knelpunten mee op te lossen zodat de instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd kunnen worden. Onderdelen van de instandhoudingsmaatregelen zijn:

- **Maatregelen voor stikstofgevoelige habitattypen en (leefgebieden van) soorten:**
  - de PAS-herstelmaatregelen, zoals die opgenomen waren in de PAS-gebiedsanalyse Noorbeemden & Hoogbos (M);
  - de vervolgmaatregelen die voortvloeien uit nader overleg in de streek of uit onderzoek, dat in de betreffende PAS-gebiedsanalyse was voorzien en is uitgevoerd;
  - Maatregelen ten behoeve van de stikstofgevoelige habitattypen en soorten, zoals deze bij recent besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit definitief zijn toegevoegd aan het Aanwijzingsbesluit; deze maatregelen worden gerealiseerd onder voorwaarde van een adequate Rijksfinanciering.
- **Niet stikstof-gerelateerde maatregelen:**
  - Herstel- en instandhoudingsmaatregelen voor niet-stikstofgevoelige habitats en soorten, inclusief degenen die bij recent besluit van de Minister van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit definitief zijn toegevoegd aan het Aanwijzingsbesluit; deze maatregelen worden gerealiseerd onder voorwaarde van een adequate Rijksfinanciering;
  - de maatregelen die verder nodig zijn om de Natura 2000-doelen te realiseren, zoals communicatie- en handhavingsmaatregelen.

De maatregelen zijn concreet beschreven voor de eerste beheerplanperiode van 6 jaar (2020-2026); hiermee wordt duidelijkheid geboden over de vraag op welke wijze en in welke fase (1^e of latere beheerplanperiode) de Natura 2000-instandhoudingsdoelen naar verwachting worden bereikt, met inbegrip van kwaliteitsverbetering en oppervlakte-uitbreiding. De bijbehorende maatregelen voor de 2^e en 3^e beheerplanperiode zijn in sommige gevallen heel concreet (voortzetting bepaalde beheermaatregelen totdat de stikstoflast voldoende is afgenomen) en zijn in andere gevallen indicatief benoemd. In het opvolgende Natura 2000-plan zullen deze indicatieve maatregelen worden geconcretiseerd, mede afhankelijk van de monitoring van de effecten van maatregelen uit het recente verleden en uit de eerste beheerplanperiode en afhankelijk van adequate voortzetting van Rijksfinanciering.

In het vigerende Provinciaal Natuurbeheerplan Limburg 2020 is opgenomen welke natuurwaarden rondom het Natura 2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos nog moeten worden ontwikkeld. Het is belangrijk om ook deze natuur goed in te richten ter ondersteuning van de natuurdoelen van Noorbeemden & Hoogbos.

5.1. Instandhoudingsmaatregelen

In de volgende paragrafen zijn de maatregelen per doelstelling beschreven. In tabellen is zichtbaar gemaakt, in welke (beheer-)planperiode de maatregelen uitvoering verdienen. In hoofdstuk 3 gaven we al aan dat een deel van de beschermde habitattypen gevoelig is voor stikstof. Stikstof-emissie uit agrarische bronnen wordt aangepakt via de 'Verordening veehouderijen en Natura 2000. De maatregelen uit deze verordening gelden voor alle Natura 2000-gebieden in Limburg. Ze zijn niet specifiek voor een bepaald habitatype, soort of gebied en zijn daarom niet verder behandeld in dit plan. Andere stikstofbron- en -emissie maatregelen worden in landelijk verband (PAS) heroverwogen en bepaald. Indien in het verlengde daarvan nog aanvullende en specifieke Limburgse bronmaatregelen worden ontwikkeld, dan ondergaat die besluitvorming de besluitvormings-, inspraak- en beroepsprocedures van de PAS.

5.1.1. Maatregelen Kalktufbronnen

Een achttal maatregelen is nodig om de kwaliteit te behouden en om de dominantie van ongewenste soorten als gevolg van de eutrofiering en verdroging door de voorlopig nog te hoge stikstofdepositie, toename van de nitraatbelasting, inspoeling van vermestende stoffen en verdroging tegen te gaan:

- **Terugdringen bemesting intrekgebieden** (161.Tb.858). Met het terugdringen van de bemesting met stikstof neemt de inspoeling van stikstof naar het grondwater af. Hierdoor neemt de nitraatconcentratie in het grondwater af dat uiteindelijk in het habitatype aan de oppervlakte komt.
- **Vervolgonderzoek debiet en OGOR kalktufbronnen** (161.Oz.1060). Blijven monitoren van de kwelstroom en de kwaliteit van het water. Aan de hand hiervan kan worden bepaald of maatregelen afdoende zijn.
- **Vervolgonderzoek verbeteren drainagebasis Noor** (161.Oz.1058). Om effectieve maatregelen te kunnen nemen om de diepe insnijding van de Noor op te heffen is gedegen vervolgonderzoek nodig. Het niet nemen van de juiste maatregel of uitvoeren van de maatregelen kan verstrekende gevolgen hebben voor het beekdalsysteem en de bijbehorende habitatypes. Zorgvuldigheid is daarom geboden.
- **Plaatsen van houtpakketten en grindsuppleties op de bodem van de Noor** (161.H.843). Om de verdergaande insnijding te stoppen worden houtpakketten en grindsuppleties op de bodem van de Noor aangebracht waardoor verdergaande erosie van de beekbodem afneemt.
- **Opname maken van de beekgradiënt** (161.Oz.1059). Om maatregel 161.H.843 goed te kunnen blijven uitvoeren is het van belang om kwetsbare locaties in de beek te kennen. Deze kennis helpt bij het bepalen van de juiste maatregel of combinatie van maatregelen en het juiste materiaal om de maatregel uit te voeren.
- **Opstuwen van de bronnenstroompjes** (161.H.842). De bronnenstroompjes wateren af op de Noor. Als gevolg van de diepere insnijding van de Noor eroderen ook de mondingen van deze bronnenstroompjes waardoor deze zich ook gaan insnijden. Door het plaatsen van opstuwende materialen wordt verdere insnijding van de bronnenstroompjes voorkomen.
- **Aanleggen van bufferzones** (161.H.1112). Met het aanleggen van bufferzones in de vorm van bufferstroken of aangepast grondgebruik wordt sediment dat het dal in stroomt voor het habitatype ingevangen.
- **Bepaling trend** (161.Oz.854). De kwetsbaarheid als gevolg van de zeer specifieke randvoorwaarden voor het voorkomen en de zeer beperkte omvang van het habitatype vraagt om nauwgezet volgen van de kwaliteit .

Tabel 5.1 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen Kalktufbronnen

Knelpunt (K) / Kennisleemte (L)		Instandhoudingsmaatregel	PAS vastgesteld	PAS aanvullend
K2	Nitraatbelasting	Terugdringen bemesting intrekgebieden	161.Tb.858	
		Vervolg onderzoek debiet en OGOR kalktufbronnen		161.Oz.10680
K3	Verdroging	Vervolgonderzoek verbeteren drainagebasis Noor		161.Oz.1058
		Stoppen verdere insnijding Noor		161.H.843
		In kaart brengen beekgradiënt		161.Oz.1059
		Opstuwen bronnenstroompjes		161.H.842
K6	Runoff	Aanleggen van bufferzones	161.A.1112	
L3	Bepaling trend	De ontwikkeling van de kwaliteit monitoren	161.Oz.854	

5.1.2. Maatregelen Eiken-haagbeukenbossen (heuvelland)

Voor het habitattype Eiken-haagbeukenbossen zijn maatregelen geformuleerd om door middel van aangepast bosbeheer de kwaliteit van het habitattype te verbeteren en het oppervlak te vergroten. Het tegengaan van inspoeling van vermestende stoffen draagt ook bij aan de verbetering van de kwaliteit.

- **Verwijderen van exoten** (161.Aa.994). Gericht beheer in de soortensamenstelling van de struiklaag en boomlaag. Exoten maken plaats zodat soorten behorende bij dit habitattype ruimte hebben om te ontwikkelen.
- **Aanleg van bufferstroken** (161.A.991). Voorkomen van runoff door de aanleg van bufferstroken en/of het omzetten naar permanent grasland van agrarische percelen.
- **Terugdringen van bemesting** (161.Tb.1065). Een brongerichte maatregel om de instroom van vermestende stoffen tegen te gaan is het terugdringen van bemesting in de beheersgebieden.
- **Onderzoek naar omvang en vorm bufferstroken** (161.Tb.1065). Om een effectiever werking van de bufferstroken te krijgen is onderzoek naar vorm, maatvoering en functionaliteit gewenst.
- **Aangepast beheer invoeren** (161.Bi.1038). Door het (opnieuw) invoeren van een middenbosbeheer ontstaat er weer grote variatie in leeftijd, bosopbouw en meer lichtinval. Hierdoor zal de kwaliteit van het habitattype aanzienlijk toenemen
- **Omvormen van productiebos** (161.O.1056,161.Aa.994,161.Bi.1038). Productiebos, waaronder sparrenbospercelen worden gekapt en ingeplant met loofhout om de basis te scheppen voor een uitbreiding van het habitattype.

Tabel 5.2 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen Eiken-haagbeukenbossen

Knelpunt (K) / Kennis-leemte (L)		Instandhoudingsmaatregel	PAS vastgesteld	PAS aanvullend
K5	Exoten	Verbeteren kwaliteit door verwijderen exoten	161.Aa.994	
K6 K4	Runoff	Aanleggen bufferstroken	161.A.991	
		Terugdringen van bemesting	161.Tb.1065	
K7	Ontoereikend beheer	Verbeteren kwaliteit door invoering middenbosbeheer	161.Bi.1038	
K8	Beperkt areaal	Areaaluitbreiding door bosomvorming	161.O.1056 161.Aa.994 161.Bi.1038	
L1	Inrichten bufferstroken	Onderzoek naar functionaliteit bufferstroken t.b.v. optimalisatie	161.Oz.856	

5.1.3. Maatregelen Vochtige alluviale bossen

Er zijn zes maatregelen geformuleerd om de kwaliteit van het habitattype te verbeteren. De maatregelen hebben betrekken op locaties zowel binnen als buiten het habitattype en dienen om vermestende omstandigheden terug te dringen en verdroging te bestrijden en te voorkomen.

- **Terugdringen bemesting intrekgebieden** (161.Tb.858). Met het terugdringen van de bemesting met stikstof neemt de inspoeling van stikstof naar het grondwater af. Hierdoor neemt de nitraatconcentratie in het grondwater af dat uiteindelijk in het habitattype aan de oppervlakte komt
- **Vervolgonderzoek verbeteren drainagebasis Noor** (161.Oz.1058). Om effectieve maatregelen te kunnen nemen om de diepe insnijding van de Noor op te heffen is gedegen

vervolgonderzoek nodig. Het niet nemen van de juiste maatregel of uitvoeren van de maatregelen kan verstrekkende gevolgen hebben voor het beekdalsysteem en de bijbehorende habitattypen. Zorgvuldigheid is daarom geboden.

- **Plaatsen van houtpakketten en grindsuppleties op de bodem van de Noor** (161.H.843). Om de verdergaande insnijding te stoppen worden houtpakketten en grindsuppleties op de bodem van de Noor aangebracht waardoor verdergaande erosie van de beekbodem afneemt.
- **Opname maken van de beekgradiënt** (161.Oz.1059). Om maatregel 161.H.843 goed te kunnen blijven uitvoeren is het van belang om kwetsbare locaties in de beek te kennen. Deze kennis helpt bij het bepalen van de juiste maatregel of combinatie van maatregelen en het juiste materiaal om de maatregel uit te voeren.
- **Opstuwen van de bronnenstroompjes** (161.H.842). De bronnenstroompjes wateren af op de Noor. Als gevolg van de diepere insnijding van de Noor eroderen ook de mondingen van deze bronnenstroompjes waardoor deze zich ook gaan insnijden. Door het plaatsen van opstuwende materialen wordt verdere insnijding van de bronnenstroompjes voorkomen.
- **Aanleggen van bufferzones** (161.H.1112). Met het aanleggen van bufferzones in de vorm van bufferstroken of aangepast grondgebruik wordt sediment dat het dal in stroomt voor het habitatype ingevangen.
- **Terugdringen riooloverstorten** (161.Tr.1067). Terugdringen van de overstortfrequentie van de riooloverstort.

Tabel 5.3 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen *Vochtige alluviale bossen*

Knelpunt (K) / Kennisleemte (L)		Instandhoudingsmaatregel	PAS vastgesteld	PAS aanvullend
K2	Nitraatbelasting	Terugdringen bemesting intrekgebieden	161.Tb.858	
K3	Verdroging	Vervolgonderzoek verbeteren drainagebasis Noor		161.Oz.1058
		Stoppen verdere insnijding Noor		161.H.843
		In kaart brengen beekgradiënt		161.Oz.1059
		Opstuwen bronnenstroompjes		161.H.842
K6	Runoff	Aanleggen van bufferzones	161.A.1112	
K10	Riooloverstorten	Terugdringen overstortfrequentie	161.Tr.1067	

5.1.4. Maatregelen Vliegend hert

Het Vliegend hert heeft te maken met een onvoldoende kwaliteit van het leefgebied. Daarnaast is er onvoldoende kennis over de populatie om uitspraken te kunnen doen over de staat van instandhouding, te nemen maatregelen in het leefgebied en effecten van deze maatregelen op de populatie.

- **Omvormen van productiebos** (161.O.1056, 161.Aa.994, 161.Bi.1038). De maatregel voor uitbreiding areaal van het habitatype Eiken-haagbeukenbossen leidt ook tot een verbetering van het leefgebied voor het Vliegend hert.
- **Monitoring van populatie** (161.Mo.1). Met behulp van de kennis over de populatie wordt duidelijk of en welke maatregelen nodig zijn voor een duurzaam behoud van de populatie.

Tabel 5.4 Overzicht van de knelpunten en instandhoudingsmaatregelen *Vliegend hert*

Knelpunt (K) / Kennisleemte (L)		Instandhoudingsmaatregel	PAS vastgesteld	PAS aanvullend
K9	Kwaliteit leefgebied	Uitbreiden areaal loofbos met eiken	161.O.1056 161.Aa.994 161.Bi.1038	
L2	Omvang populatie	Kennis van populatieomvang		161.Mo.1

5.2. Monitoringsmaatregelen

Om te bepalen in hoeverre de Natura 2000-doelen gehaald zijn, is monitoring van de habitattypen en -soort noodzakelijk. Dit zal één keer in de zes jaar gebeuren, gekoppeld aan de looptijd van het plan.

Om de ontwikkeling van het gebied te kunnen volgen worden vegetatie, flora en de hydrologische situatie gemonitord.

5.3. Handhavingsmaatregelen

In het hoofdrapport staat beschreven met welke herstelmaatregelen de instandhoudingsdoelstellingen gerealiseerd worden. Investeren in herstelmaatregelen is niet effectief, als het positieve effect van de maatregelen teniet wordt gedaan door illegale activiteiten. Náást de uitvoering van fysieke herstelmaatregelen is daarom ook de regulering van andersoortige projecten en activiteiten belangrijk, als die een significant negatief effect kunnen hebben op de instandhoudingsdoelen. Voorlichting en toezicht zijn de eerste stappen om de spelregels die in het Natura 2000-gebied gelden, te bevorderen; handhaving daarna bij illegale activiteiten is geen doel op zich, maar een middel om de goede staat van instandhouding te bereiken.

De provincie Limburg is bevoegd gezag in het kader van de Wet Natuurbescherming en de Omgevingsverordening Limburg. Het provinciale toezicht richt zich op:

- de naleving van verleende ontheffingen, vergunningen en daarbij gestelde voorwaarden;
- de toepassing van de vrijstellingsvoorwaarden uit hoofdstuk 7 van Natura2000-plan;
- het opvolgen van meldingen over mogelijke vergunningplichtige en andere illegale activiteiten.

Voor de handhavingsactiviteiten geldt, dat het Natura 2000-plan geen overdracht van bevoegdheden tussen bestuurlijke partijen beoogt. De provincie neemt in de gebieden met veel handhavingsvragen zo nodig de regie om tot een gezamenlijke aanpak te komen; de basis voor gezamenlijke handhavingsacties blijft bestaan uit de bereidheid tot gerichte inzet van ieders eigen bevoegdheden door elke handhavingspartner. Om de doelen van dit Natura 2000-plan zo goed en zo efficiënt mogelijk te realiseren, is het aan de gebiedspartners bekend, hoe en in welke gevallen zij hun handhavingsbevoegdheden het beste kunnen inzetten voor de Natura 2000-belangen. Zij zijn bereid de betreffende bevoegdheden in te zetten. Vanuit het Natura 2000-plan is er geen noodzaak om binnen dit algemene kader nog gebieds-specifieke handhavingsprioriteiten vast te stellen.

5.4. Welke gevolgen hebben de maatregelen voor de omgeving?

In de voorgaande paragrafen is beschreven welke maatregelen we gaan nemen om de natuurdoelen te halen. Hieronder zijn de belangrijkste sociaaleconomische gevolgen van deze maatregelen voor de gebruikers van het gebied beschreven. Waterkwaliteitsmaatregelen voor het grondwater

Hydrologie

De anti-verdrogingsmaatregelen (waterkwantiteit) hebben alleen invloed binnen het gebied zelf. Het terugdringen van de overstortfrequentie vindt buiten het Natura 2000-gebied plaats. Om de grondwaterkwaliteit te verbeteren (nitraatbelasting) gaan maatregelen wel gevolgen hebben op de bemesting van gronden in de intrekgebieden.

Runoff

De maatregelen ter voorkoming van runoff vinden plaats aan de randen van-, maar gelegen binnen het Natura 2000-gebied. De meeste percelen zijn in eigendom van Natuurmonumenten. Hier zullen maatregelen geen gevolgen hebben. Een enkel perceel is in eigendom van een particulier.

Beheermaatregelen

De beheermaatregelen vinden binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied plaats. Deze brengen geen beperkingen buiten het gebied met zich mee.

Recreatie

De voorgenomen maatregelen leiden niet tot verdere beperkingen van de recreatiemogelijkheden binnen het Natura 2000-gebied. Sommige vormen van beheer kunnen tijdelijk de belevingswaarde van het gebied verlagen. Daarom is goede communicatie hierover met bewoners en recreanten belangrijk.

Beperkingen voor bewoners/industrie/bedrijvigheid

De voorgenomen maatregelen leiden niet tot verdere beperkingen in de mogelijkheden voor bewoners, industrie of andere bedrijvigheid buiten het gebied.

6. Financiering en subsidieregelingen

6.1. Budgettering

Voor uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen die nodig zijn om de Natura 2000-doelen voor het gebied Noorbeemden & Hoogbos te behalen, heeft de provincie Limburg uit het Natuurpact 2013 budget beschikbaar. Voor de tot en met 2021 uit te voeren gebiedsmaatregelen is dit budget door de provincie opengesteld voor de uitvoering en subsidiëring van de betreffende maatregelen. Een groot gedeelte van de Natura 2000-planmaatregelen kan daarmee worden uitgevoerd, waaronder ook de herstelmaatregelen uit de PAS-gebiedsanalyse (2017).

Het grootste gedeelte van de instandhoudingsmaatregelen in het Natura2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos zal binnen de beheerplanperiode (2020-2026) uitgevoerd worden; op onderdelen is doorloop nadien mogelijk. Nu de voortzetting van het Natuurpact 2013 in een Kamerbrief is bevestigd door de minister van LNV (10 juli 2020), is er voldoende vooruitzicht op externe dekking van de kosten van de Natura 2000-planmaatregelen na 2021. Voor de provincie Limburg is deze externe dekking sinds de decentralisatie uitgangspunt van beleid. De duidelijkheid over voortzetting van de Natuurpact-budgetten biedt de ruimte om het pakket instand-houdingsmaatregelen voor het Natura2000-gebied Noorbeemden & Hoogbos tot en met 2027 vast te stellen. Met de Vereniging tot behoud van Natuurmonumenten worden meerjarige uitvoeringsafspraken vastgelegd voor de periode 2021-2027, als vervolg op de eerdere uitvoeringsovereenkomsten en subsidietoezegging.

In tabel 6.1 staan alle kosten voor het Natura2000-gebied voor de periode van 2020 - 2026. In onderstaande tabel zijn de kosten van de maatregelen die voortvloeien uit hoofdstuk 5 voor de eerste planperiode samengevat.

Tabel 6.1 Kostenoverzicht en financiering Noorbeemden & Hoogbos voor de beheerplanperiode 1 (2020-2026)

Maatregel	Periode 2015-2021	Periode 2021-2026	Doel	Kosten totaal
Herstelmaatregelen Stikstofgevoelig	€ 2.359.230,-	€ 558.760,-	Stopzetten achteruitgang	€ 2.917.990,-
Onderzoek t.b.v. stikstofgevoelige habitat	€ 255.000,-		Kennisleemten opvullen	€ 255.000,-
Monitoring (niet-stikstofgevoelig)		€ 36.000,-	Vliegend hert	€ 36.000,-
Communicatie (alg.)	--	€ 30.000,-	Vergroten draagvlak	€ 30.000,-
Totaal	€ 2.614.230,-	€ 624.760,-		€ 3.238.990,-

6.2. Uitvoering

De maatregelen die nodig zijn om de Natura 2000-doelen te behalen, worden voor een deel onder de vlag van partnercontracten en PIO (Platteland in Ontwikkeling) uitgevoerd. Voor de uitvoering van de instandhoudingsmaatregelen zijn subsidieregelingen van toepassing. Het actuele overzicht van deze regelingen en de daarbij beschikbare jaarbudgetten (subsidieplafonds) zijn terug te vinden op de website van de provincie: <https://www.limburg.nl/loket/subsidies/actuele-subsidies/> onder het kopje Natuur.

In samenwerking met de provincies en het Ministerie van Economische Zaken is het programma POP3 opgesteld. Ten behoeve van de uitvoering van POP3 in Limburg is door Gedeputeerde Staten van Limburg de Subsidieverordening POP3 Limburg vastgesteld.

6.3. Schade

De Wet Natuurbescherming biedt aan betrokkenen mogelijkheid een verzoek tot schadevergoeding in te dienen bij Gedeputeerde Staten als die schade volgens hen het gevolg is van een vastgesteld Natura 2000-plan (artikel 6.3 Wet Natuurbescherming). Om in aanmerking te komen voor tegemoetkoming dient aan de in de wet genoemde eisen te worden voldaan. Zo komt enkel schade in de vorm van een inkomensderving of een vermindering van de waarde van een onroerende zaak voor tegemoetkoming in aanmerking en blijft de schade die binnen het normaal maatschappelijk risico valt voor rekening van de aanvrager. Voor zover betrokkenen pas later als gevolg van een (uitvoerings)besluit met betrekking tot concreet uitgewerkte Natura 2000-planmaatregelen menen schade te lijden, wordt verwezen naar de in betreffende wet- en regelgeving opgenomen regelingen met betrekking tot schade (bijvoorbeeld artikel 7:14 e.v. van de Waterwet).

7. Toetsing huidig gebruik

7.1. Inleiding en juridisch kader

Eén van de functies van het plan is het toetsen van de effecten die bestaande activiteiten hebben op de natuurdoelen in en rondom de Noorbeemden & Hoogbos. Kortweg noemen we dat: *toetsing huidig gebruik*. Deze toetsing bepaalt welke bestaande activiteiten – eventueel onder bepaalde voorwaarden – zijn vrijgesteld van de vergunningplicht binnen de Wet Natuurbescherming. Die activiteiten mogen het op tijd halen van de natuurdoelen uit de hoofdstukken 3, 4 en 5 niet in de weg staan. Is dat wel het geval, dan moeten er passende maatregelen getroffen worden. Zo nodig zijn er voorwaarden of beperkingen gesteld aan de activiteiten in of rond de Noorbeemden & Hoogbos. Ook bij de eventuele vergunningverlening kunnen voorwaarden of beperkingen worden gesteld.

Onder *huidig gebruik* verstaan we in dit Natura 2000-plan: de legale activiteiten die in 2018 in of rondom de Noorbeemden & Hoogbos werden uitgevoerd. Het gaat dus om het gangbare gebruik op het moment dat dit Natura 2000-plan werd opgesteld. Nieuwe initiatieven of projecten en toekomstige uitbreiding, intensivering of verplaatsing van bestaande activiteiten vallen buiten het huidig gebruik.

In dit hoofdstuk is het huidige gebruik getoetst en ingedeeld in categorieën. De toetsing geldt voor het hier concreet beschreven huidige gebruik (in de huidige vorm, locatie, omvang en tijd) en voor de wettelijke werkingsduur van dit Natura 2000-plan (6 jaar). Voor een aantal vormen van huidig gebruik leidt dit tot vrijstelling van de vergunningplicht (al dan niet onder voorwaarden) of tot de conclusie dat de vorm van huidig gebruik niet is vrijgesteld in het kader van voorliggend Natura 2000-plan. In dat laatste geval valt het huidig gebruik onder de reguliere werking van de WNb en zal na onderzoek op initiatief van belanghebbende moeten blijken of sprake is van een vergunningplicht waar in de regel de Provincie Limburg het bevoegd gezag voor is. Ook als er sprake is van wijziging van het vrijgesteld gebruik, dan is het gewijzigde gebruik mogelijk wel vergunningplichtig in het kader van de WNb.

7.2. Inventarisatie en selectie huidig gebruik

Het huidig gebruik in en rond de Noorbeemden & Hoogbos is geïnventariseerd aan de hand van gegevens van Provincie, gemeente Eijsden-Margraten, waterschap en Arcadis. Een groep gebruikers en gebiedskenners heeft deze lijst met gebruiksvormen tijdens een gebiedssessie gecheckt en waar nodig aangevuld. De definitieve lijst is opgenomen in de eerste kolom van Bijlage B van het Hoofdrapport.

Vervolgens hebben deskundigen bekeken welke activiteiten een negatieve invloed kunnen hebben op de beschreven natuurdoelen. Alleen die activiteiten zijn in dit hoofdstuk getoetst. Activiteiten die in hoofdstuk 3 als knelpunt zijn beschreven en waarvoor in hoofdstuk 5 maatregelen zijn voorzien, zijn in dit hoofdstuk niet opnieuw getoetst. De uitvoering van deze maatregelen is niet gerekend tot het *huidig gebruik*. Eigenaren en organisaties hebben een inspanningsverplichting om deze maatregelen op een zorgvuldige en professionele manier uit te voeren. Hierbij moet rekening worden gehouden met alle instandhoudingsdoelen, zodat significant negatieve effecten worden voorkomen.

Ook is voor activiteiten is geen toetsing opgenomen, indien:

- er al een vergunning is afgegeven of aangevraagd;
- het gebruik is vrijgesteld op grond van wet- en of regelgeving (bijvoorbeeld via een provinciale verordening);
- het de stikstofproblematiek betreft, die via een separaat traject wordt geregeld.

Voor het gebied Noorbeemden & Hoogbos zijn daarom ook de vormen van huidig en toekomstig gebruik, die over een geldige vergunning Wet Natuurbescherming (of over vergunning op grond van Natuurbeschermingswet 1998) beschikken hier niet opnieuw beoordeeld. Ook als een vorm van huidig gebruik al een WNb-vergunning heeft c.q. Gedeputeerde Staten van de Provincie Limburg hebben vastgesteld dat er geen WNb-vergunning nodig is op grond van eerdere besluiten c.q. andere regelgeving, dan is toetsing in de navolgende subparagrafen niet aan de orde. Dit betreft o.a.:

a. Drones

Voor het gebruik van luchtvaartuigen (waaronder ook drones >25 kg.) nabij o.a. Natura 2000-gebieden heeft de provincie in het kader van haar bevoegdheden in het kader van de Luchtvaartwet in 2019 een beleidskader vastgesteld. Voor het gebruik van drones <25kg. boven en nabij Natura 2000-gebieden zal de provincie een separate regeling opnemen in de Omgevingsverordening; om die reden is deze vorm van (huidig) gebruik niet beoordeeld in het kader van voorliggend Natura 2000-plan.

b. Beweiden en bemesten

Het bemesten van gronden binnen of nabij het Natura 2000-gebied is als gevolg van de Raad van State-uitspraak over de PAS van mei 2019 niet meer op grond van de Omgevingsverordening Limburg vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht. De effecten van bemesten zijn in voorliggend plan nog niet getoetst. Op basis van het advies van de commissie Remkes (december 2019), aansluitende beleidsafspraken op Rijks- en provinciaal niveau en op basis van landelijke jurisprudentie zal in een addendum op dit Natura2000-plan vastgelegd worden in hoeverre vrijstelling aan de orde is. Voor beweiden hebben de provincies in april 2020 besloten, dat deze activiteit op zichzelf niet WNb-vergunningplichtig is, maar in de meeste gevallen onderdeel uitmaakt van de stalvergunning.

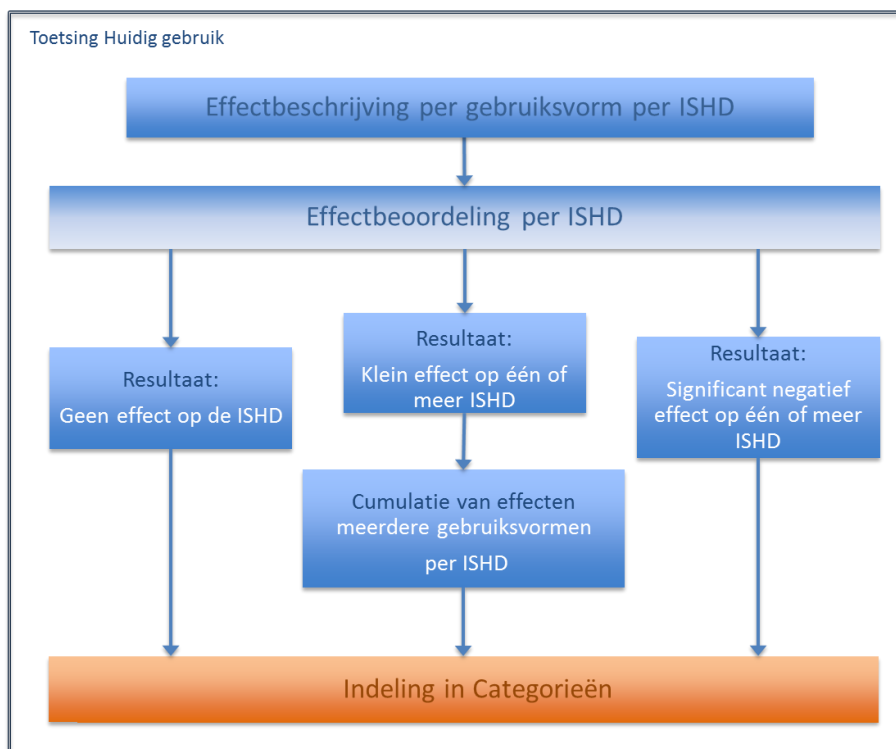
c. Drainage en grondwateronttrekking ten behoeve van open agrarische teelten

Landbouwkundige drainage en grondwateronttrekkingen ten behoeve van beregening open teelt zijn in deze paragraaf eveneens als niet relevant beschouwd. In en rond het Natura 2000-gebied zijn geen grootschalige bestaande drainages en grondwaterputten ten behoeve van beregening open teelt in het gebied bekend. Eventueel toch aanwezige individuele drainages en grondwaterputten ten behoeve van beregening open teelt zijn -omdat ze hier niet getoetst zijn- niet vrijgesteld van de vergunningplicht. Nieuwe drainages en grondwaterputten ten behoeve van beregening open teelt zijn evenmin vrijgesteld van de vergunningplicht.

7.3. Toetsingsmethodiek

De feitelijke toetsing bestaat uit drie onderdelen: effectbeschrijving, effectbeoordeling en categorie-indeling. Figuur 7.1 geeft schematisch weer hoe de toetsing van het huidig gebruik eruit ziet. De afkorting ISHD staat voor instandhoudingsdoel; de natuurdoelen uit dit Natura 2000-plan.

De effectbeschrijving omvat naast een beschrijving van de activiteit een analyse van de gevolgen die het gebruik kan hebben op de natuurdoelen. Dit gebeurt op basis van de best beschikbare (gebieds)-kennis, wetenschap en expert judgement. De algemene regelgeving die van toepassing is op de uitvoering van activiteiten (gedragscodes, voorschriften vanuit milieuwetgeving etc. etc.), is integraal onderdeel van de beschreven gebruiksvormen; eventuele overtredingen daarvan kunnen aanleiding zijn voor handhaving (zie paragraaf 5.4).

Figuur 7.1 Schematische weergave van de werkwijze bij toetsing van het huidig gebruik in dit Natura 2000-plan.

Als er bestrijdingsmiddelen worden gebruikt – bijvoorbeeld om exoten of onkruiden te belemmeren – geldt het volgende uitgangspunt: zodra er nieuwe middelen beschikbaar zijn met minder (kans op) schadelijke effecten, worden die indien nodig toegepast in de nabijheid van kwetsbare natuur. De effectbeoordeling richt zich op de vraag of significant negatieve effecten op de natuurdoelen kunnen worden uitgesloten. Daarbij wordt rekening gehouden met de maatregelen die in hoofdstuk 5 van dit Natura 2000-plan zijn vastgelegd. Met andere woorden: staan de huidige activiteiten het halen van de natuurdoelen mogelijk in de weg?

Bij de effectbeoordeling is gebruik gemaakt van de “Effectenindicator” zoals die voor ieder Natura 2000-gebied kan worden samengesteld op de website www.synbiosys.alterra.nl. Een afbeelding van deze gebiedsspecifieke effectenindicator is in het Hoofdrapport weergegeven in figuur 7.3. Met dit hulpmiddel is voor de natuurdoelen nagegaan of de huidige activiteiten tot negatieve effecten leiden.

Een vervolgstap in de effectbeoordeling kan bestaan uit de cumulatietoets. Deze extra toets geldt voor activiteiten met een klein effect (niet-significant maar ook niet-verwaarloosbaar). Samen kunnen deze kleine effecten een groter – en wel-significant negatief – effect hebben. In dat geval kunnen extra maatregelen nodig zijn om het effect te reduceren of worden aanvullende voorwaarden aan de verschillende gebruiksvormen gesteld. De categorie-indeling volgt uit de effectbeoordeling. De beschrijving van de categorieën en de indelingscriteria is opgenomen in de volgende paragraaf.

7.4. Categorieën

Als gebleken is dat er sprake is van vrijstelling voor de vergunningplicht heeft dat uitsluitend betrekking op hoofdstuk 2 (gebiedsbescherming) van de WNb en niet op vergunningplicht die uit andere wetgeving of andere hoofdstukken van de WNb voortvloeit.

Categorie 1: Huidig gebruik vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht

In deze categorie valt het gebruik waarvan vaststaat dat dit geen (significant) negatieve effecten heeft (ook niet in combinatie met andere gebruiksvormen). Dit gebruik heeft geen gevolgen voor het behalen van de natuurdoelen. Deze activiteiten zijn in dit plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de WNb, zonder aanvullende voorwaarden, zolang het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de getoetste situatie. In deze categorie vallen ook gebruiksvormen die niet individueel vergunningplichtig zijn te stellen, zoals bijvoorbeeld het huidig gebruik van wegen door verkeer en het gebruik van recreatiepaden door wandelaars en fietsers conform de bestaande openstellingsregels.

Categorie 2a: Huidig gebruik vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht, met instandhoudingsmaatregelen

In deze categorie valt het gebruik dat leidt tot (significant) negatieve gevolgen voor het behalen van de natuurdoelen, maar waarvan is gebleken dat de maatregelen uit hoofdstuk 5 voldoende zijn om de negatieve effecten weg te nemen zodat het behalen van natuurdoelen niet in gevaar komt. Deze vormen van gebruik zijn in dit plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de WNb, mits het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de getoetste situatie en mits de maatregelen uit hoofdstuk 5 worden uitgevoerd.

Categorie 2b: Huidig gebruik vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht, met gebied specifieke voorwaarden

In deze categorie vallen gebruiksvormen, of een combinatie van gebruiksvormen, waarvan niet kan worden uitgesloten dat er een significant negatief effect bestaat op het behalen van de natuurdoelen. Voor deze gebruiksvormen geldt echter dat de negatieve effecten worden weggenomen door gebied specifieke, aan het gebruik verbonden, aanvullende beperkingen en/of voorwaarden, bovenop eventueel al bestaande voorwaarden uit andere wet- en regelgeving. Deze vormen van gebruik zijn in dit Natura 2000-plan vrijgesteld van de vergunningplicht in het kader van de WNb, mits aan deze aanvullende voorwaarden wordt voldaan en mits het gebruik niet wijzigt ten opzichte van de getoetste situatie.

Categorie 3: Huidig gebruik niet vrijgesteld van de WNb-vergunningplicht, nadere toets in WNb-vergunningsprocedure

In deze categorie valt het gebruik waarvan niet kan worden uitgesloten dat er een significant negatief effect bestaat op het behalen van de instandhoudingsdoelstellingen. Bovendien is op dit moment onduidelijk of en hoe de negatieve effecten van dit gebruik weggenomen kunnen worden. Daarom kan dit gebruik niet als vergunningsvrij worden opgenomen. Onder deze categorie valt ook het gebruik waarover onvoldoende informatie beschikbaar is om te beoordelen of er daadwerkelijk een vergunningplicht in het kader van de WNb aan de orde is of tot vrijstelling daarvan kan worden besloten. Binnen het wettelijk kader van de WNb moeten de effecten nader worden onderzocht om te bepalen of een vergunning moet worden aangevraagd bij de Provincie Limburg.

Herbeoordeling na afloop van een Natura 2000-planperiode

Het oordeel *vrijstelling van de vergunningplicht* geldt voor één planperiode. Als na afloop van een Natura 2000-planperiode uit monitoringresultaten blijkt dat het behalen van de natuurdoelen toch gevaar dreigt te lopen, moet het gebruik opnieuw worden beoordeeld. Dat kan leiden tot indeling in een andere categorie, aanpassing van de maatregelen en/of voorwaarden.

7.5. Toetsing huidig gebruik

Natuurbeheer	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Regulier beheer van bossen, houtexploitatie, bosrandbeheer en landschapselementen	X			
Regulier beheer van graslanden (inclusief particulier en agrarisch (natuur)beheer) binnen Natura 2000-gebied	X			
Beheer en onderhoud landschappelijke en cultuurhistorische elementen	X			
Monitoring, onderzoek, toezicht en handhaving	X			
Exotenbeheer	X			

Landbouw	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Machinale bewerking op agrarische gronden	X			
Gebruik van gewasbeschermingsmiddelen			X	

In en rond het Natura 2000-gebied zijn geen bestaande drainages en grondwaterputten ten behoeve van beregening open teelt in het gebied bekend. Eventueel toch aanwezige drainages en grondwaterputten ten behoeve van beregening open teelt zijn -omdat ze hier niet getoetst zijn- niet vrijgesteld van de vergunningplicht. Nieuwe drainages en grondwaterputten ten behoeve van beregening open teelt zijn evenmin vrijgesteld van de vergunningplicht.

Recreatie, toerisme en sport	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Recreatief gebruik van wegen en paden: wandelen, hardlopen, paardrijden, fietsen conform openstellingregels	X			
Educatieve excursies: onder voorwaarden			X	
Educatieve excursies: zonder voorwaarden				X
Evenementen				X

Waterbeheer	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Beheer en onderhoud regenwaterbuffers en kunstwerken, onderzoek en monitoring			X	

Nutsvoorzieningen	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Inspectie, beheer en onderhoud vloeistof- en gasleidingen: inspecties en regulier onderhoud en beheer	X			
Inspectie, beheer en onderhoud vloeistof- en gasleidingen: vormen van groot en achterstallig onderhoud binnen de begrenzing van het Natura 2000-gebied.				X
Calamiteiten			X	

Jacht, populatiebeheer en schadebestrijding	Categorie 1	Categorie 2a	Categorie 2b	Categorie 3
Jacht			X	
Populatiebeheer en schadebestrijding			X	

Bijlagen

Bijlage 1 –Toponiemenkaart

Bijlage 2 - Habitattypenkaart

provincie limburg

Bijlage 3 - Leefgebied Vliegend hert

provincie limburg

Bijlage 4 - Maatregelenkaart

provincie limburg

Legenda

- Natura2000 gebied
- OMSCHRIJVING**
- Invoeren hakhoutbeheer (of middenbosbeheer) in eiken-haagbeukenbos

Kluster Organisatie en Informatie | Gegevensmanagement
© Provincie Limburg
© 2016 dienst Kadaster, © Oydmedia, © GeoDan, © RWS

provincie limburg

Legenda

 Natura2000 gebied

OMSCHRIJVING

 Omvormen van exloten en monotone bospercelen naar natuurlijk bos, selectief kapbeheer ten behoeve van de voorjaarsflora (behoud ijf bomenscherm); stimuleren boomsoorten met goed verteerbaar strooise (zoals linde, es, esdoom)

Cluster Organisatie en Informatie | [Gegovernance](#)
© Provincie Limburg
© 2016 dienst Kadaster, © Cydromedia, © Geodan, © RWS

Legenda

- Natura2000 gebied
- OMSCHRIJVING**
- Verbeteren drainagebasis noor

Cluster Organisatie en Informatie | [Gegovernance](#)
© Provincie Limburg
© 2016 dienst Kadaster, © Cydromedia, © Geodan, © RWS

provincie limburg

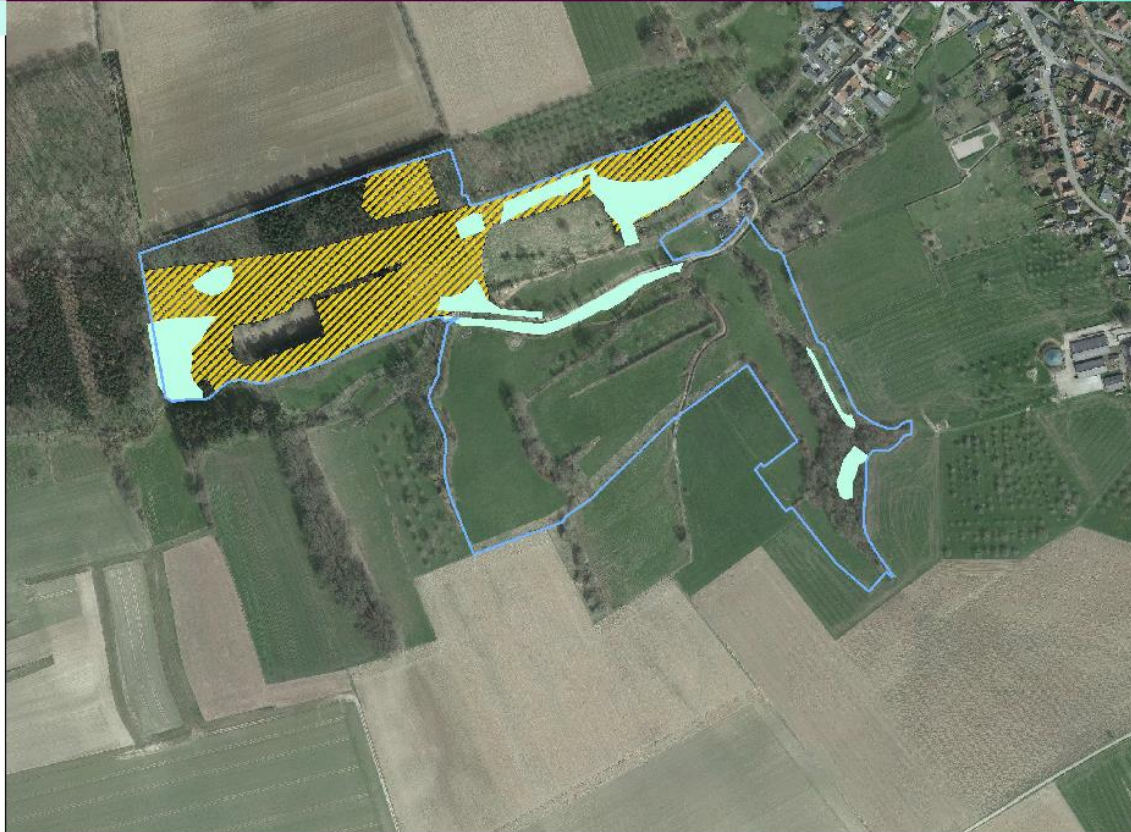

Legenda

 Natura2000 gebied

Habitattypen

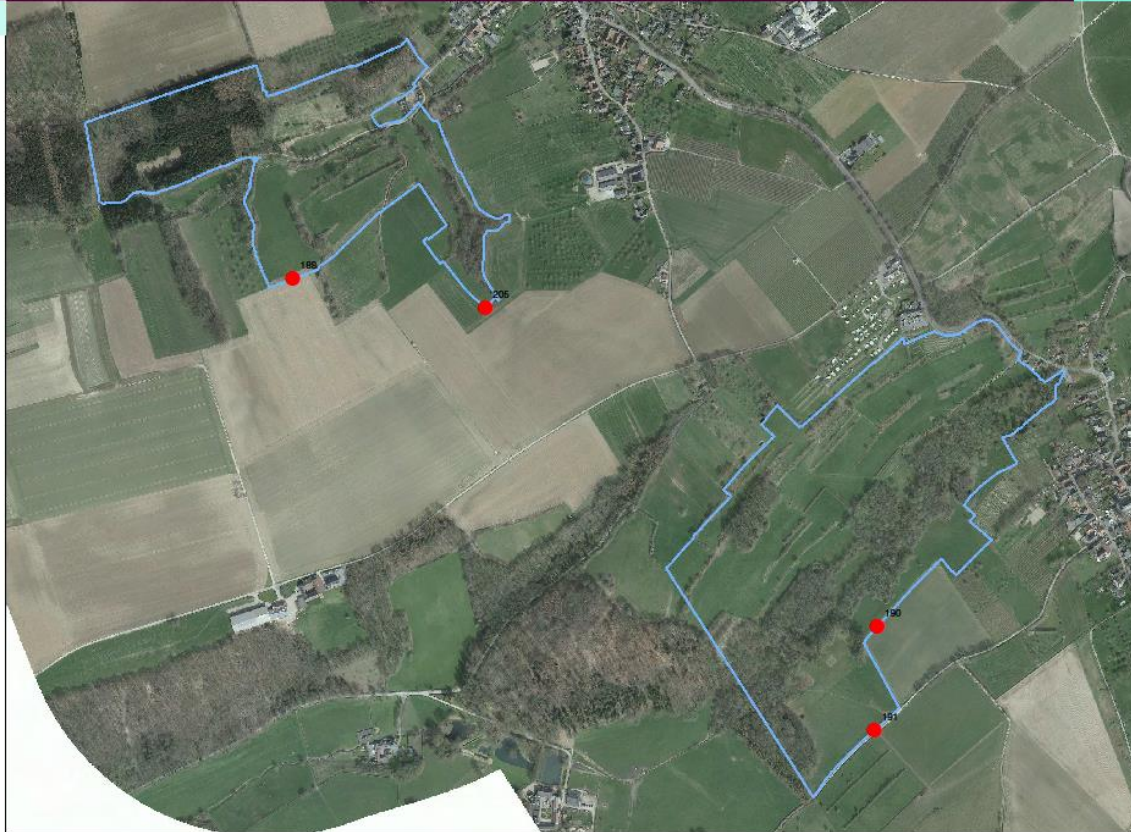
- H9160_B Eiken-haagbeukenbos
- Areaaluitbreiding Eiken-haagbeukenbos
  - Ingrijpen in de soortensamenstelling
  - Omvormen van exoten en montome bosperceelen naar natuurlijk bos
  - Invoeren van hakhoutbeer (of middenbosbeheer) in Eiken-haagbeukenbos

Kluster Organisatie en Informatie | [Gegovernance](#)
© Provincie Limburg
© 2016 dienst Kadaster, © Oydmedia, © Geodan, © RWS

Legenda

- Natura2000 gebied
- Tegengaan runoff
- Verandering grondgebruik,
en/of permanent grasland,
aanleg bufferstroken
- (nr verwijzen naar de tekst)

Kluster Organisatie en Informatie | Governancemanagement
© Provincie Limburg
© 2016 dienst Kadaster, © Oydmedia, © GeoDan, © RWS

provincie limburg

Bijlage 5 - Overige maatregelen

provincie limburg

Legenda

- Natura2000 gebied
- Terugdringen overstortfrequentie

Kluster Organisatie en Informatie | Governancemanagement
© Provincie Limburg
© 2016 dienst Kadaster, © Oydmedia, © GeoDan, © RWS

provincie limburg

